

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

*Începînd
din numărul viitor
vom publica:*

ÎN OCEANUL ÎNSTELAT

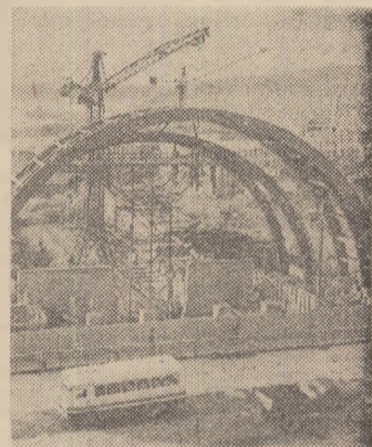
NOTE DIN CĂLĂTORIA ÎN COSMOS

de **ANDRIAN NIKOLAEV**
și **PAVEL POPOVICI**

Excursie în pădurile de lângă Moscova

ÎN ACEST NUMĂR:

*Progresul
tehnic-științific
în slujba
industriei*

de ing. **IULIAN ARHIRE**

(pag. 3)

*Au plantele
un „sistem nervos“?*

de dr. **R. IRIMESCU**

(pag. 9)

ANUL XVIII

35
(911)

31 august 1962

12 PAGINI, 1 LEU

Cuvînt de ordine: INVĂȚĂTURA!

de D. VERDIȘ

Ministrul Învățămîntului
din R.S.S. Moldovenească

Marele detașament al învățătorilor și profesorilor din R.S.S. Moldovenească, ca și întregul popor sovietic, luptă pentru traducerea în viață a hotărîrilor Congresului al XXII-lea al P.C.U.S., pentru continua perfecționare a sistemului de învățămînt.

În conformitate cu legea privind trecerea la învățămîntul de 8 ani general și obligatoriu, toate școlile de 7 ani se vor transforma în școli de 8 ani. În felul acesta, începînd chiar cu anul școlar 1962-1963 învățămîntul de 8 ani devine obligatoriu. Tot în cursul acestui an de învățămînt se va încheia procesul de reorganizare a școlilor medii de 10 ani în școli de 11 ani, punîndu-se un accent special pe politehnizarea lor. Rețeaua de școli este astfel distribuită încît să se asigure școlarizarea tuturor copiilor în limba lor maternă.

În anul școlar 1961-1962 în R.S.S. Moldovenească au funcționat aproximativ 2.000 de școli, dintre care 752 cu limba de predare moldovenească. E caracteristic faptul că din numărul total de 2.000, doar 400 sînt școli elementare, iar celelalte medii și de 8 ani. Nu există sat, așezare fără școală elementară, nu există școală de 8 ani sau medie care să n-aiibă internat pentru copii veniți din alte părți.

În noul an de studiu, în școlile din republică vor învăța aproximativ 600.000 de elevi, cu 70.000 mai mulți decît anul trecut. Pe lingă aceasta, circa 15.000 de copii vor fi cuprinși în școlile-internat. În ultimii ani, în R.S.S. Moldovenească au fost construite pe scoteala statului peste 32 școli-internat prevăzute cu tot confortul, cu săli de clasă mari, luminoase, cu ateliere, săli de sport etc. Școlile-internat asigură copiilor toate condițiile necesare pentru învățatură și odihnă, pentru educația lor artistică și fizică, pentru însușirea de deprinderi de muncă.

O mare atenție se acordă învățămîntului pentru tineretul muncitoresc și sătesc. În școlile serale pentru tinerii de la orașe și sate au învățat anul trecut aproximativ 60.000 de băieți și fete, iar anul acesta numărul lor va crește sensibil.

În ultimul timp, în republica noastră au luat o mare dezvoltare școlile cu program prefungit. Aici copiii rămîn în școală toată ziua. După lecții, îndrumați de profesori și educatori ei își pregătesc temele pentru a doua zi, se joacă, se odihnesc. Acest tip de școli are un mare viitor.

Sensul fundamental al reorganizării școlii este continua perfecționare a procesului instructiv-educativ. Noi facem totul pentru ca elevii să-și însușească cît mai temeinic materialul prevăzut de programă, pentru ca, terminînd școala medie, să aibă totodată și o specialitate.

Învățătorii și profesorii din R.S.S. Moldovenească sînt intens preocupați de cunoașterea și însușirea metodelor înaintate. În republica noastră nu există școală în care să nu se studieze inițiativa cadrelor didactice din Lipek. Ea constă în ridicarea eficacității lecției și folosirea cît mai judicioasă a timpului în așa fel încît copiii să aibă puțința să înțeleagă și să-și însușească materialul în cea mai mare parte în cursul predării. Este un bun sistem de a-i degața pe elevi de sarcinile pentru acasă, permițîndu-le implicit să se odihnească mai mult, să se joace, să-și consacre timpul liber ocupației favorite, artei, sportului și altor aspecte legate direct de educația lor. Introducerea noilor metode dă posibilitate să se ridice nivelul muncii instructiv-educative și, pe baza aceasta, să se reducă numărul repetenților. Dacă în 1961-1962 în

republică au fost 2.500 de cadre didactice care au încheiat anul școlar fără repetenți, anul acesta numărul lor va crește la dublu. Noi socotim că, în condițiile noastre, problema repetenților este o problemă pedagogică. De aceea ne propunem o sarcină concretă ca pe baza îmbunătățirii procesului instructiv-educativ și a perfecționării metodelor de predare să reducem numărul repetenților, în special în primele clase. Avem toate condițiile să o realizăm.

Comitetul Central al Partidului Comunist și Consiliul de Miniștri din R.S.S. Moldovenească acordă o mare atenție școlilor. Recent, problema traducerii în viață a legii privitoare la școală a fost studiată la sesiunea Sovietului Suprem al Republicii, făcîndu-se totodată propuneri concrete pentru continua îmbunătățire a situației învățămîntului.

Înainte de deschiderea noului an școlar a fost efectuată o vastă muncă de pregătire a bazei materiale a școlilor. Toate școlile au fost reparate, reamenajate, înzestrate cu inventarul necesar. Simbătă 1 septembrie, elevii vor întîmpina noul an școlar în clădiri frumoase, bine puse la punct, multe din ele noi.

Paralel cu amplasarea pe care a luat-o construcția de școli pe seama statului, o atenție foarte mare acordă acestei probleme colhozurile. Din proprie inițiativă și cu mijloace proprii, colhozurile construiesc școli mari, luminoase, moderne.

Socotesc important de subliniat că, cu tot numărul mare de elevi, multe școli lucrează într-un singur „schimb”. De asemenea e foarte îmbucurător faptul că școala stă nu numai în centrul atenției statului, ci și al întregii societăți.

În afară de asigurarea bazei materiale necesare, buna desfășurare a procesului de învățămînt depinde și de numărul și gradul de pregătire al cadrelor didactice. Trebuie să spun că și această problemă se rezolvă la noi cu succes. Anul acesta numărul de locuri în institutele pedagogice va crește simțitor, s-au făcut și se fac multe pentru ridicarea calificării învățătorilor și profesorilor.

În munca noastră acordăm o atenție deosebită predării matematicii, limbii materne și limbilor străine. În toate școlile se studiază cel puțin o limbă străină. Pe lingă aceasta, în republică există cinci școli în care absolut toate obiectele sînt predate într-o limbă străină (franceză, engleză).

Manualele didactice sînt editate în condiții foarte bune. Pentru noul an școlar au fost tipărite 130 de titluri, într-un tiraj total de 4 milioane exemplare. A crescut și tirajul literaturii metodologice. Tipărim de asemenea mici manuale în limbi străine pentru preșcolari.

Colectivul de 40.000 de cadre didactice are toate condițiile pentru ca în noul an școlar să facă un pas hotărîtor pe drumul înfăptuirii cu succes a problemei întăririi legăturilor dintre școală și viață și perfecționării sistemului de învățămînt al R.S.S. Moldovenești.

Am abordat aici cîteva din aspectele importante ale muncii noastre. Urmărim cu atenție activitatea colegilor noștri din Republica Populară Romînă. Această ultimă vizită în frumoasa dumneavoastră patrie, care mi-a lăsat impresii de neuitat, m-a întărit în convingerea că în minunatele succese dobîndite de poporul romîn sub conducerea partidului, o mare contribuție a adus și aduce eroicul detașament al învățătorilor și profesorilor. Mă folosesc de acest prilej pentru a-i felicita din toată inima, a le ura noi izbînzii și a-i invita la un schimb de experiență cu noi.

Oaspeți din U.R.S.S.

La invitația Consiliului General A.R.L.U.S., între 22—31 august a făcut o vizită în țara noastră o delegație a Asociației de prietenie sovieto-romînă, condusă de V. I. Konotop, membru supleant al C.C. al P.C.U.S., președintele Sovietului regional Moscova.

Vi-i prezentăm mai jos pe oaspeții noștri.

VASILI IVANOVICI KONOTOP s-a născut în 1916 în regiunea Harkov, într-o familie de muncitori. După absolvirea Institutului de construcții de mașini din Harkov, a lucrat cîtva timp în calitate de constructor la uzinele de locomotive din Lugansk și Kolomna. Din 1949, intrînd în munca de partid, a îndeplinit diferite funcții de partid și de stat. În momentul de față este președintele Sovietului regional Moscova. V. I. Konotop este membru supleant al C.C. al P.C.U.S. și deputat în Sovietul Suprem al U.R.S.S.

DMITRI IVANOVICI VERDIȘ s-a născut în anul 1916 la Dubosari (R.S.S. Moldovenească). După absolvirea Institutului pedagogic, a lucrat cîtva timp în învățămînt, apoi a intrat în munca de partid. La început secretar al Comitetului de partid al raionului Kotovski, a lucrat apoi în aparatul C. C. al Partidului Comunist din Moldova. În momentul de față, D. I. Verdiș este ministru al Învățămîntului al R.S.S. Moldovenești, membru al C.C. al P.C. din Moldova, deputat în Sovietul Suprem al R.S.S. Moldovenești.

ALEXANDRA IVANOVNA ROTANOVA s-a născut în 1920 în regiunea Gorki într-o familie de muncitori. După terminarea studiilor superioare a intrat în munca de partid. Alexandra Rotanova este secretară a Comitetului de partid al tipografiei „Krasnii proletari” din Moscova. Pentru activitatea ei exemplară, colectivul tipografiei a ales-o delegată la Congresul al XXII-lea al P.C.U.S.

A. I. Rotanova este membră în conducerea Asociației de prietenie sovieto-romînă.

IVAN EFIMOVICI RUDENKO s-a născut în 1907 în regiunea Kursk într-o familie de țărani. Din 1930, cînd a absolvit Institutul zootehnic din Harkov, lucrează neîntreput în agricultură, în specialitatea sa. În 1945 a fost numit director al sovhozului „Kievski” din R.S.S. Ucraineană pe care îl conduce și azi.

Pentru meritele sale Ivan Efimovici a fost distins cu titlul de Zootehnician emerit al Ucrainei, cu ordinul „Steagul Roșu al Muncii”, cu Medalia de onoare și cu trei medalii de aur ca participant la Expoziția realizărilor economice naționale a U.R.S.S.

EVGHENI KARLOVICI BIRON s-a născut în 1914 la Riga. A absolvit cursurile Institutului de limbi străine din capitala Letoniei, după care i s-au încredințat diferite munci cu caracter politic-propagandistic. Din 1957 este vicepreședinte al Asociației letone de prietenie și legături culturale cu țările străine, iar din 1959 — vicepreședinte al Asociației letone de prietenie sovieto-romînă.

O vizită a prieteniei

La invitația Asociației de prietenie sovieto-romînă, o delegație a Consiliului General A.R.L.U.S. condusă de tovarășul Marin Florea Ionescu, vicepreședinte al A.R.L.U.S.-ului, a vizitat timp de zece zile Uniunea Sovietică.

Primul popas — Moscova. În capitala Uniunii Sovietice, care mai fremăta încă de entuziasmul prilejuit de primul zbor dublu în Cosmos săvîrșit de Andrian Nikolaev și Pavel Popovici, erau

în toi pregătirile pentru sărbătorirea zilei de 23 August.

Măreței sărbători naționale a poporului nostru i-au fost consacrate numeroase manifestări. La una dintre ele — marea adunare organizată la Uzina de rulmenți nr. 1, membră colectivă a Asociației de prietenie sovieto-romînă — a luat parte și delegația A.R.L.U.S. Cu multă căldură a fost întîmpinat cuvîntul tovarășului Marin Florea Ionescu.

Itinerariul i-a purtat apoi

pe oaspeții romîni către frumoasele meleacuri caucaziene. În strălucitorul Erevan, capitala R. S. S. Armenie, care-și desfășoară uimitoră gamă de culori sub cerul însoțit, în veșnic tînărul Tbilisi, unde delegația a vizitat Expoziția realizărilor economice naționale a Gruziei precum și baza experimentală a Institutului agricol de la Dihomi — pretutîndeni solii poporului romîn au fost primiți ca niște buni și adevărați prieteni.

● O linie de producție fără egal în Europa ● Cel mai mare laminor la rece din lume ● Prefabricatele din beton armat: mai multe decât produce împreună S.U.A., Anglia, Franța și R.F.G.

Progresul tehnico-științific în slujba industriei

Planul septenal al U.R.S.S. reprezintă un adevărat salt, rapid și multilateral, pe făgașul progresului tehnico-științific: în Uniunea Sovietică, mai bine de jumătate din creșterea productivității muncii va fi obținută prin introducerea în producție a tehnicii noi.

În anii 1959—1961 producția industrială globală a țării a crescut cu 33 la sută față de 27 la sută cât prevedeau cifrele de control. Această depășire reprezintă, în cifre absolute, 19 miliarde de ruble. Dar depășirile considerabile ale cifrelor de control au făcut necesară introducerea unor corective în prevederile inițiale, așa că iată cum se prezintă unele din sarcinile corectate pentru ultimul an al septenarului: fontă 72—73 (în loc de 65—70) milioane tone, oțel 95—97 (în loc de 86—91) milioane tone, laminare 73—74 (în loc de 65—70) milioane tone. În același timp, producția industriei constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor, pivotul industriei grele, va atinge 56—57 miliarde ruble în loc de 49 miliarde ruble cât se prevăzuse inițial, producția de energie electrică va depăși 520 miliarde kWh, iar cea de țigări va fi de peste 240 milioane tone. De asemenea, în următorii ani se vor produce mai multe tractoare, mașini agricole, ciment, hirtie și alte produse necesare economiei naționale și pentru consumul populației decât fuseseră prevăzute în cifrele de control.

Baza progresului tehnic, pivotul construirii economiei societății comuniste o constituie înfăptuirea ideii leniniste a electrificării depline a țării. Căci energia electrică stă la baza dezvoltării mecanizării, automatizării, introducerii tehnologiei moderne, contribuind la o puternică și rapidă creștere a forțelor de producție în întreaga economie națională. Astfel, numai în 1960 au fost introduse în producție 250 de linii automate și semiautomate iar în 1961 întreprinderile sovietice au fost dotate cu peste 2800 linii automate, semiautomate și mecanizate.

În cursul septenarului, în siderurgia și metalurgia neleroaselor urmează a fi automatizate 250 de unități ale industriei miniere, 114 furnale, 177 cupatoare Martin, 45 laminoare etc., iar în industria constructoare de mașini se prevede ridicarea nivelului de mecanizare și automatizare în medie cu 60—70 la sută. De pe acum în uzinele constructoare de mașini subordonate Consiliilor economiei naționale au fost modernizate aproximativ 70.000 de mașini-unelte precum și alte utilaje tehnologice.

În ce privește industria ușoară și alimentară, aici vor fi introduse peste 10.600 linii automatizate de producție în flux și peste 50.000 mașini-unelte și automate pentru preambalarea și ambalarea diferitelor mărfuri, ceea ce va duce la mărirea productivității muncii cu 40 la sută și la o reducere a prețului de cost al producției cu 30 la sută.

Aceste măsuri vor avea drept urmare faptul că, în 1965, producția aparatelor și mijloacelor de automatizare va fi de peste 5 ori mai mare în comparație cu 1959, în timp ce aceea a mașinilor de calcul electronic care efectuează zeci de mii de operațiuni pe minut va crește de 15 ori.

Presă sovietică publică zilnic știri despre realizările obținute în acest domeniu. Iată și câteva din ele:

La uzina metalurgică „V. I. Lenin” din Jdanov a fost terminată construcția puternicului laminor degresor „1150” care nu-și are egal în Europa. Linia lui de producție în flux are o lungime de aproape 500 m și poate produce milioane de tone de laminare pe an. Întregul proces de producție este automatizat. Totodată, la Uzina constructoare de mașini din Novo Kramatorsk a fost proiectat cel mai mare laminor la rece din lume, iar la uzina „Electrotiajmaș” din Harkov a fost terminată construcția unuia din cele mai mari turbogeneratoare din lume, cu o putere de 300.000 kW.

Pentru a putea executa uriașele volume de tera-

mentelor de construcție metalice, din lemn, beton și beton armat, fasonarea armăturii în carcase sudate etc. În această privință, Uniunea Sovietică ocupă primul loc în lume. În 1959 producția elementelor prefabricate din beton armat a atins în U.R.S.S. 24 milioane mc, ceea ce reprezintă o depășire a producției S.U.A., Angliei, Franței și R.F.G., luate la un loc. În ce privește producția de prefabricate, care în 1961 a atins aproape 40 milioane mc, aceasta va atinge în 1965 42—45 milioane mc din care 25 la sută vor reprezenta elemente din beton pre-comprimat.

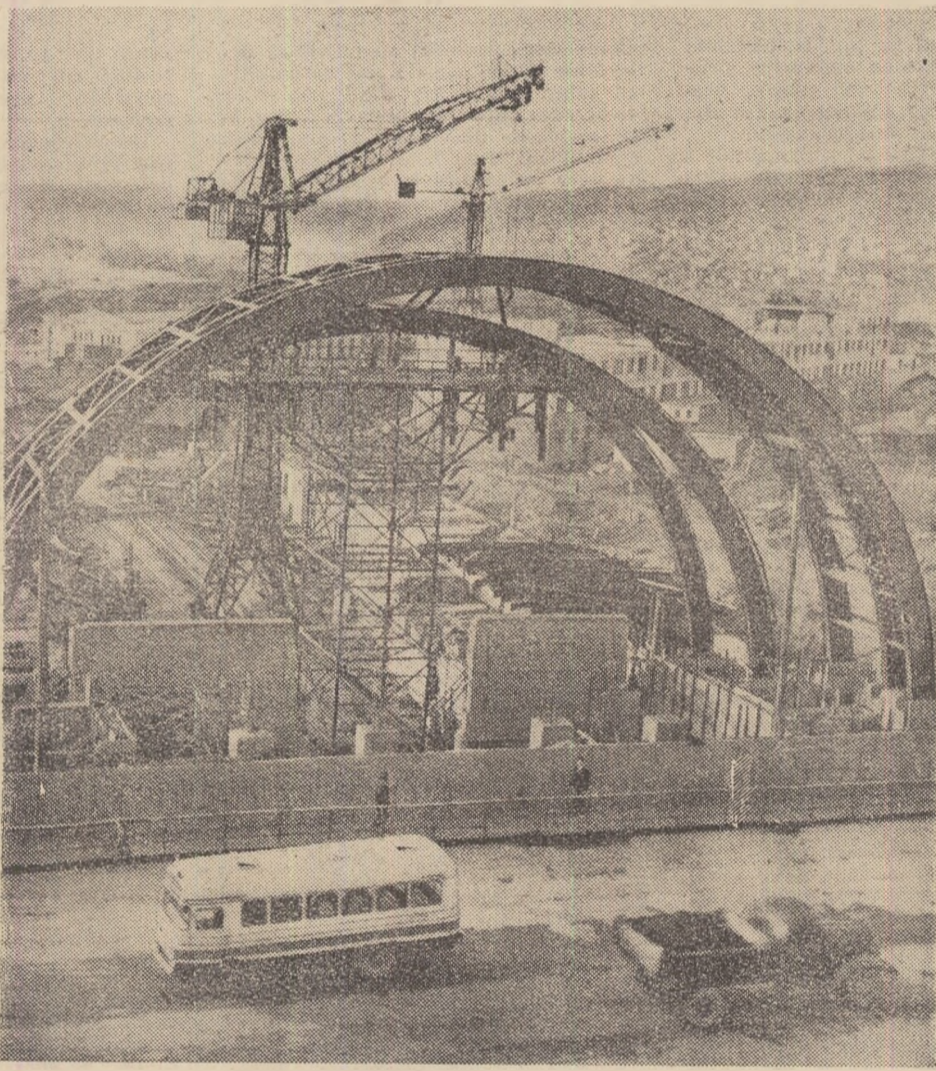
Volumul construcțiilor din panouri mari a crescut în 1960, de 3 ori față de 1959 și de 13 ori față de 1958. Datorită acestei impetuoase dezvoltări a tehnicii, în anii septenarului vor fi construite 15 milioane de locuințe, a căror suprafață va depăși de peste 3 ori întregul fond urban de locuințe al Rusiei pre-revoluționare.

Vorbind despre uriașele realizări sovietice în domeniul științei și tehnicii, nu putem să nu amintim aici de istoricele succese obținute în ce privește cucerirea și studiul spațiului cosmic. Efectuarea primelor cîț și a recentelor zboruri cosmice constituie cea mai strălucită mărturie a înaltului nivel de dezvoltare a științei și tehnicii sovietice. Aceste zboruri sînt prețuite în întreaga lume ca cea mai de seamă realizare sovietică pe tărîm tehnico-științific.

Instituțiile de cercetări științifice, organizațiile de proiectări și întreprinderile industriale sovietice continuă cu intensitate activitatea lor de mecanizare și automatizare complexă a producției, de introducere a tehnologiei înaintate și de asimilare a unor mașini și utilaje tot mai perfecționate din punct de vedere tehnic. Rezultatele obținute pînă acum cheazăuiesc obținerea unor succese și mai mari pe calea dezvoltării științei și tehnicii, dovedesc marea vitalitate a ideilor socializmului.

ing. Iulian Arhire

de la Institutul de proiectări în construcții și materiale de construcții și de cercetări pentru materiale de construcții

Noi construcții la Murmansk

samente necesare centralelor hidroelectrice și complexelor hidrotehnice, știința și tehnica sovietică au elaborat nu numai noi metode de lucru dar și puternice mașini de săpat și transport. Astfel, industria sovietică fabrică excavatoare pe șenile cu cupe de 0,25—15 mc, excavatoare pășitoare cu cupe de 4—10 și 14 mc, excavatoare săpătoare de șanțuri pentru 0,8—1,2 m lățime și 2,3—3,5 m adîncime. Iar pentru transportul pămîntului au fost construite scroperuri uriașe cu ladă de 15 mc, camioane basculante de 10 și 25 tone și dumpere pînă la 50 de tone. La începutul anului 1961, pe șantierele de construcții din U.R.S.S. erau folosite cca. 37.000 excavatoare, 39.000 buldozere și 55.000 macarale mobile.

De la o vreme încoace, în Uniunea Sovietică este verificat și utilizat procedeul electrotermic de tensionare a armăturii. În vederea industrializării betonului monolit, specialiștii sovietici au introdus diferite tipuri de cofraje de inventar, unele metalice, altele din lemn sau placaje rezistente la umezeală a căror refolosire se face fie prin demontare, fie prin alunecare sau rulare. Iar pentru extinderea cofrajelor alunecătoare la construcțiile mai mari și la clădirile pentru locuit ei au introdus acționarea centralizată hidraulică a vinciurilor de ridicare.

Industrializarea executării construcțiilor ridică problema confecționării în fabrici și ateliere a ele-

UN MAGAZIN COMPLET AUTOMATIZAT

Pe strada Cehov din Moscova s-a deschis zilele acestea noul magazin alimentar „Progresul”, primul magazin complet automatizat din Uniunea Sovietică.

...O sală mare, luminoasă, cu vitrine uriașe. Tavanul ondulat e luminat de zeci de becuri cu neon. Lipsesc cu desăvîrșire tonetele, nu se zărește nici urmă de mîlă. De-a lungul a doi pereți e aliniată o coloană de automate. Sînt în număr de treisprezece. Vitrine special amenajate în fiecare automat prezintă mostre de mărfuri. Șase automate „conțin” sticle cu produse lactate iar celelalte mărfuri preambalate.

Magazinul pune la dispoziția cumpărătorilor șaiszeci de sortimente de produse alimentare.

Lămpi indicatoare iac cunoscut cumpărătorului prețul mărfurilor. Sistemul trecerii monezilor este conceput în așa fel încît mecanismul electronic determină valoarea lor într-o miime de secundă, iar un disc luminos indică totalul monezilor introduse de cumpărător. Dacă din neatenție un cumpărător introduce altă monedă sau un ban vechi automatul i le restituie pe loc.

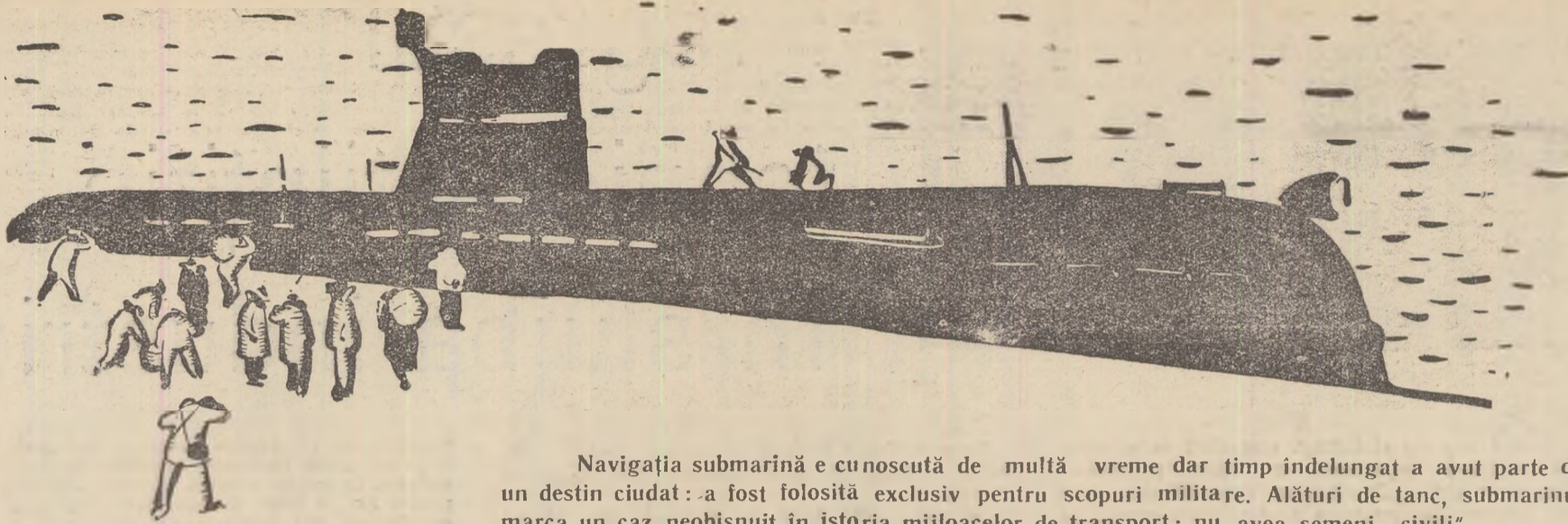
În mijlocul magazinului e instalat un pupitru central, care indică totalul monezilor aflate în fiecare automat și venitul magazinului în momentul respectiv, pe o zi, pe o lună sau un an.

Tot automat este ținută și evidența mărfurilor și dacă într-un automat se termină laptele, untul sau brînză de vaci, pe pupitrul central se aprinde un bec de semnal: automatul trebuie aprovizionat.

Magazinul automatizat are și o casă unde se pot schimba banii, transformîndu-i în monede de 50, 20, 10 și 5 copeici.

Întreaga instalație a magazinului a fost realizată în laboratoarele Institutului de cercetări științifice pentru construcția de mașini destinate unităților comerciale.

O mare ușurare vor aduce cumpărătorilor și automatele ce urmează a fi instalate în fața magazinului, în stradă. Cumpărătorii își vor putea procura astfel produse lactate la orice oră din zi sau din noapte.

**„Severeanka” —
primul laborator
științific submarin**

Scrutînd adîncul oceanelor

... La început, submarinul nu avea nume, ci doar o literă și un număr. Era militar. Și-a făcut cu cinste datoria în timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei. Apoi, cînd a fost demobilizat, ca orice ostaș „lăsat la vatră” și-a predat și el armele — torpilele, tunurile de bord — și „a pus mina” pe unelte de lucru. Aceste unelte aveau să fie tot felul de aparate, ustensile, reflectoare pentru activitatea de cercetare sub apă. Dar primul lucru cu care l-au înzestrat oamenii de știință a fost totuși un nume. Și cum oamenii de știință sînt de multe ori și puțin poeți au găsit submarinului un nume plin de gingășie „Severeanka” („Nordica”), în cinstea curajoaselor femei ale Nordului, ținut de unde laboratorul subacvatic avea să pornească în prima-i călătorie.

Pe bordul „Severeankă”

Ideea creării unui laborator care să studieze la fața locului viața peștilor a izvorit din necesitatea de a spori resursele piscicole ale U.R.S.S. Inițial a fost a unui grup de cercetători ai Institutului unional de cercetări pentru economia piscicolă și oceanografie în frunte cu Vladimir Ajaja.

Apoi, în timp ce „Severeanka” a fost dusă la un șantier naval spre a fi transformată în bază științifică, la Institut a fost organizat un laborator special pentru mijloacele tehnice destinate cercetărilor submarine, condus tot de V. Ajaja. Laboratorul urma să proiecteze și să construiască aparatele destinate cercetărilor în adîncuri. O seamă de aparate aveau să fie folosite, însă, nu de ihtiologi ci de specialiști în geologia submarină, biologie etc. Printre ustensilele create de oamenii de știință există un interesant fotometru cu ajutorul căruia se poate afla la ce adîncime și în ce măsură pătrund razele solare prin apă, deoarece luminozitatea are un rol de seamă asupra dezvoltării peștilor. Un alt aparat interesant este termosolimerul, destinat determinării temperaturii și salinității apelor, doi factori care de asemenea influențează comportarea faunei subacvatice. O sarcină dificilă pentru colectivul laboratorului a fost realizarea unui aparat de televiziune submarină. A fost o muncă extrem de dificilă, deoarece acest gen de televiziune este încă foarte puțin dezvoltat. Dar inginerul Oleg Sokolov și tehnicianul Viktor Fomin au dus-o la bun sfîrșit. La aparatele enumerate mai înainte s-au adăugat ustensile pentru luarea probelor de nămol, diverse instalații radioacustice etc.

Și, echipată pentru noua destinație, „Severeanka” a fost din nou lansată la apă. Să ne imaginăm o vizită la bordul ei. Interiorul, împărțit în șapte compartimente, a suferit modificări esențiale, respectiv nu au mai fost lăsate decît motoarele și aparatele strict necesare navigației. Restul a fost înlocuit cu unelte oamenilor de știință. În corpul submarinului au fost tăiate vizoare cu o sticlă specială, rezistentă la marile presiuni din adîncul oceanului. Aceste vizoare sînt în număr de trei : două în părțile laterale și una pe fundul navei. Dîndă-rățul lor se pot face observații cu ochiul liber, se poate fotografia și

filma. În dreptul lor au fost instalate reflectoare puternice menite să străpungă mari porțiuni din noaptea veșnică a adîncurilor submarine. Tot aici se află și postul hidroacustic.

În prima călătorie submarinul a străbătut 4.000 de mile, rămînind fără întrerupere în larg 24 de zile. Jumătate din ele au fost necesare pentru drumul pînă în regiunea cercetată și înapoi, iar celelalte pentru studii propriu-zise. Suprafața cercetată a însumat 18.000 de mile pătrate. Au fost întreprinse observații și măsurători efectuate pentru prima oară în lume.

Ce au urmărit să afle oamenii de știință sovietici în acest raid neobișnuit ?

Ei au dorit, și au reușit să determine condițiile de viață, de pescuit și de iernare a bancurilor de scrumbii din Atlantic. Au descoperit mari cantități de pește, foarte bun, dar s-au lovit de o greutate pe care n-o prevăzuseră. Scrumbiile puteau fi ușor pescuite vara și toamna; în restul anului, însă, dispăreau total. Cu ajutorul aparatelor ultrasonice s-a putut afla, într-un tirziu, că scrumbiile din Atlantic ierneză undeva în apropierea Islandei și anume ziua la 200-400 m adîncime iar noaptea la 60-80 m. Dar această constatare n-a rezolvat problema. Scrumbia s-a dovedit a avea un „character”, (cum spun ihtiologii) foarte dificil. Peștii trebuiau studiați chiar în mediul lor.

Datorită vizoarelor din corpul vasului, navigatorii submarini au putut cerceta zile întregi viața scrumbiilor. Relatînd ulterior despre călătoria lor, membrii echipajului ne arătau că de multe ori au avut impresia că se aflau într-o încăpere întunecoasă de unde privesc un enorm acvarium luminat din spate.

În vecinătatea de coastă islandeză, cercetătorii de pe „Severeanka” au lucrat în strînsă colaborare cu pescarii de pe vasele „Profesor Meseațev” care înmănușeau submarinului datele obținute de aparatele lor și primeau de la oamenii de știință indicații exacte în legătură cu locul unde se aflau bancurile de scrumbii. De altfel, aceste indicații au fost folosite de o întreagă flotilă de pescuit sovietică. Pentru întia oară în istoria acestei străvechi profesii a omului, un submarin a „ghidat” din adîncuri pe cei ce pescuiau la suprafață.

Laboratorul la lucru

Încă de la prima ieșire în larg cercetătorii de pe „Severeanka” au elucdat o serie de probleme ca : formarea bancurilor de pești, distanța la care plutesc peștii unul de altul, felul cum se hrănesc, cum depun icrele etc. Construcții uneltele de pescuit au aflat cum se mișcă năvodul sub apă, ce deschidere are la diferite adîncimi, cum reacționează peștele cînd ajunge în preajmă-i. Oceanografilor au obținut date noi despre relieful și compoziția fundului oceanului, despre curenții submarini iar inginerii care construiesc aparate acustice și optice cunosc acum limitele de funcționare ale acestora sub apă.

Nu de mult, datele culese în cursul observațiilor făcute în prima călătorie au fost supuse unei ample analize.

Navigația submarină e cunoscută de multă vreme dar timp îndelungat a avut parte de un destin ciudat : a fost folosită exclusiv pentru scopuri militare. Alături de tanc, submarinul marca un caz neobișnuit în istoria mijloacelor de transport : nu avea semeni „civili”.

Acum însă are ! Pentru prima dată în lume un submarin a fost pus la dispoziția oamenilor de știință spre a-l folosi pentru cele mai pașnice țeluri : căutarea unor noi resurse piscicole. Cei care au deschis drumuri pașnice sub apa mărilor au fost din nou oameni sovietici. Ziua de 20 aprilie 1957, cînd a fost luată această hotărîre, poate fi socotită astfel ziua de naștere a navigației submarine pașnice, civile.

Cercetătorii sovietici au reușit să determine legile care mină scrumbiile în migrațiunile lor, dînd pescarilor firul roșu care-i va duce în viitor la o serioasă dezvoltare a industriei pescuitului. S-au făcut cercetări interesante cu privire la temperatura apelor (uneori, probele de apă luate concomitent la botul și la coada submarinului aveau o diferență de 10°) și s-au tras concluzii științifice asupra puterii de adaptare a scrumbiei la aceste condiții.

Cercetătorii au fost surprinși de felul cum ierneză scrumbiile. Într-una din incursiunile nocturne în adîncuri, savanții de pe bordul submarinului au observat că în jurul vasului se afla un mare număr de scrumbii nemîșcate și în pozițiile cele mai ciudate : cu capul în jos, oblic, cu burta în sus. Păreau moarte deși era evident că nici una nu suferise nici un traumatism. Luminate de reflectoare, cele din apropiere se trezeau și se depărtau alene dar cele aflate mai departe rămăneau în aceeași stare imobilă. Fenomenul a devenit apoi curent. Nava întîlnea în fiecare noapte bancuri de scrumbii adormite. Apoi cercetătorii au observat că dimineața peștii se trezesc și coboară în adînc. S-a dovedit astfel că, spre deosebire

sului” pe bandă și reproducerea acestuia cu ajutorul unor dispozitive subacvatice care ademenesc peștii spre năvoade.

În același timp s-a vădit că uneori întreprinderea datelor furnizate de sondele-ecou aflate pe vasele de pescuit nu este conformă cu realitatea. După furtună, de pildă, aceste aparate acustice nu puteau descoperi bancurile de scrumbii. „Peștii s-au ascuns la mare adîncime”, spuneau marinarii. Adevărul era, însă altul : în timpul furtunii o pătură de apă groasă de 40-50 de metri se aerează (abundă de mici balonașe cu aer) și de aceea undele emise nu o pot străbate. Iar între timp scrumbiile își continuă neștiințerite drumul lor.

Printre cele mai neașteptate și mai interesante descoperiri a fost și aceea a unei viețuitoare subacvatice necunoscută pînă atunci. Este vorba de un animal de o formă neobișnuită : un corp rotund, mic, cu nuanțe portocalii și albastre, dotat cu două tentacule lungi de circa 30 de centimetri, așezate simetric și asemănătoare cu brațele unei lire. Această „liră” plutește, parcă, cu capul în jos și pare că ar avea o... luminiță care pulsează, se mișcă dinspre trup spre extremitatea tentaculelor. Vladimir Ajaja și ihtiologul Boris Soloviov, care au văzut cei dintîi aceste ființe, au făcut observații asupra a 8-10 exemplare, după care straniile ființe au dispărut din câmpul lor de vedere.

Spre noi orizonturi

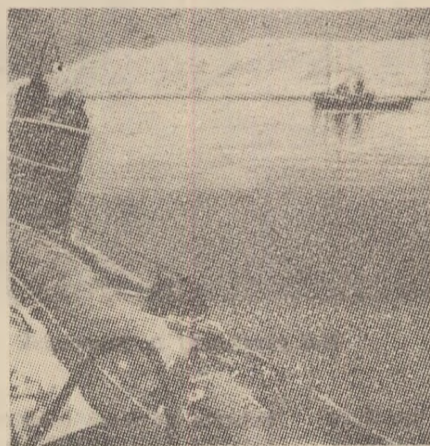
„Va da oare „Severeanka” rezultate ? Va îndreptăți ea cheltuielile făcute ?” Așa cum povestește V. Ajaja în cartea lui — „Severeanka” pleacă în ocean — temeri de acest fel au fost exprimate nu o dată la începutul raidului. Dar îndoielele s-au risipit chiar din primele zile. De pe urma aplicării rezultatelor dobîndite de colectivul laboratorului submarin au fost realizate investigații care depășesc cu mult investițiile.

Submarinul s-a dovedit un bun instrument științific, întrecînd toate așteptările. Acum e limpede că poate fi folosit nu numai pentru studii condițiilor de viață ale peștilor, ci și pentru a indica pescarilor locurile cele mai bogate în pește. Cînd după întoarcerea la Murmansk, „Severeanka” a întreprins într-adevăr două călătorii importante cu acest obiectiv.

S-ar mai putea pune, însă, o întrebare : submarinul pașnic poate fi util numai la pescuit ? Fără îndoială că nu ; el are posibilități mult mai largi. El poate contribui la exploatarea marilor zăcăminte de fier, titan, aur și alte minerale aflate în cantități enorme sub apa mărilor, poate fi folosit de arheologi la descoperirea orașelor antice scufundate, poate culege plante marine de mare valoare etc.

... „Severeanka” își continuă interesantele călătorii sovietici au trecut la proiectarea unui nou laborator subacvatic, mai bine dotat, capabil să execute studii și mai ample decît pionierul navigației submarine pașnice.

Dan Lăzărescu

„Severeanka” în apele reci ale Nordului

de alte tipuri de pești, scrumbiile nu pot fi atrase cu ajutorul luminii căci aceasta le sperie. Cu același prilej cercetătorii sovietici au dovedit că solumolența scrumbiilor nu numai că nu le expune peștilor răpitori, ci, dimpotrivă, le apără de ei. Cum ? Peștii răpitori sesizează prada nu atît cu ochii, cît mai ales cu ajutorul unor nervi așezați lateral pe trup și foarte sensibili la orice vibrație a apei. Cînd stau nemîșcate, apa din jurul scrumbiilor nu vibrează și de aceea inamicul trece fără să le observe. Pornind de la aceste date, colectivul științific de pe „Severeanka” a elaborat indicații prețioase cu privire la metodele de lucru și tipurile de năvoade ce trebuie folosite.

Pentru prima oară, la bordul submarinului a fost auzit și înregistrat „glasul” scrumbiilor. Acestea au un glas „pitigăiat” și sînt la fel de „guralive” ca și... coțofanele. Iată, așa dar, o nouă metodă de a prinde mari cantități de pește : înregistrarea „gla-

Jenia Saško din Bielorusia a venit pe pământurile desțelenite cu foaie de drum comsomolista. Prin minile acestei fete au trecut pînă acum mii de tone de griu.

De la sute și mii de kilometri

„Trăim într-o vreme cînd oamenii trebuie să aibă cît mai mulți prieteni și cunoscuți, nu numai în țara lor ci și peste granițele ei”.

Autorul acestor rînduri, tînărul Evgheni Alexandrovici Novodeev, student în anul III la Facultatea de Științe Juridice din Rostov, ne-a scris în timpul vacanței din satul său natal, Petrovski, regiunea Stavropol. Evgheni n-a fost niciodată în țara noastră dar dorința lui e, după cum mărturisește în scrisoare, să afle cît mai multe despre România, despre viața studenților romîni. Tocmai această dorință l-a îndemnat să se adreseze în scris revistei noastre, rugîndu-ne să-i înlesnim corespondența cu un student sau o studentă de la Facultatea de Științe Juridice din București.

Scrisoarea lui Evgheni e numai una din nenumăratele scrisori pe care poștașul le aduce zilnic la poșta noastră. Privești plicurile care au strălucit sute și chiar mii de kilometri pe drumurile de fier sau de apă ori pe cele mai puțin bătătorite ale văzduhului. Citești adresele expeditorilor și gîndul te poartă în cîteva secunde către cele mai diferite colțuri ale Uniunii Sovietice, de la îndepărtatul Sahalin la Rostov, din insorita Gruzia în inima Siberiei, din Altai în R.S.S.A. Ciuvașă. Citești o scrisoare, două, trei, patru... Conținutul lor e în linii mari același: tineri sovietici de cele mai diferite vîrste și preocupări vor să corespundă cu tineri romîni, să se cunoască reciproc mai bine. Și totuși citești cu interes sporit fiecare scrisoare, care-ți aduce un alt gînd, o altă faptă din viața unui tînăr sovietic însuflețit de dorința de a număra printre prietenii săi și tineri din România.

„Bună ziua prieten sau prietenă necunoscută din România — ne scrie Valia Homnitova. Doresc foarte mult să corespondăm, Am 18 ani. Sînt comsomolista. Trăiesc în Elabuga, un oraș de pe Volga”.

Din scrisoarea Valei aflăm că-i place muzica și sportul, că schiază, joacă volei, baschet și se ocupă și de atletism.

„Scrie-mi — spune ea în încheiere — ce probleme te interesează, ce-ți place, cîți ani ai”.

Asemeni Valei mulți tineri sovietici împărtășesc viitorilor lor prieteni din România gîndurile, preocupările și frîmintările lor. Vasia Voronin din orașul Kanaș, Republica Autonomă Ciuvașă, povestește despre întrecerile la învățătură și disciplină organizate în școala lui (și în care bănuim că Vasia e fruntaș), despre faptul că-i place mult să citească (în vacanța aceasta a citit „Spartacus”, „Doi căpitani”, „Vuieste pădurea” etc.).

Din orașul Lipețk din Ucraina am primit o scrisoare de la două fete, Nina Evsiukova și Șura Gordeeva. Au 19 ani, lucrează amîndouă într-o fabrică și urmează cursurile școlii serale în clasa X-a. Nina și Șura sînt bune prietene, citesc împreună, fac sport împreună. Și tot împreună s-au gîndit să-și lărgească cercul prietenilor adresîndu-se tinerilor din România.

Tot împreună ne-au scris și alți doi prieteni, tineri muncitori din Iakuția, Igor Petrov și Nikolai Boiko.

„Sîntem de fel din partea centrală a Rusiei europene dar am vrut să lucrăm pe un șantier al comunismului. Comsomolul leninist ne-a dat foi de drum cu care am sosit aici, în Iakuția”.

Igor și Nikolai vor să facă și dinșii cunoștință cu tineri din Republica Populară Romînă, care, ca și ei „lucrează pe șantierele construcției socialismului, la chemarea organizației de tineret din țara noastră”.

V-ați gîndit vreodată că ați putea să primiți scrisori date, să spunem, „august 1981”? Asemenea scrisori au și sosit pe adresa agenției sovietice de presă „Novosti”. Ele nu sînt altceva decît răspunsurile la ancheta întreprinsă de agenție în zilele istoricului Congres al XXII-lea al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. Tema anchetei: „Cum vedeți lumea și țara dv. peste 20 de ani?” Oamenii de cele mai diferite profesii, locuitori ai ce-

rilor elaborate în Uniunea Sovietică pentru construirea comunismului, pentru apărarea păcii pe pămînt.

Apolar Lomo, muncitor din Mexic crede că pînă în 1981 N.S. Hrușciov îi va fi conșvins pe conducătorii puterilor occidentale să accepte planul de dezarmare generală și totală propus de guvernul sovietic. Asta bineînțeles datorită și faptului că în perioada care s-a scurs din 1961 po-

poarele au întreprins acțiuni din ria Rosa Oliver e de părere că experiența sovietică în ce privește automatizarea producției și organizarea pe această bază a celei mai scurte zile de muncă va constitui un exemplu pentru toate țările. Oamenii vor putea dedica o tot mai mare parte a timpului lor creației artistice și literare. Lumea se va îmbogăți cu poeți, pictori, scriitori, meșteri ai artei populare...

La New-York, scriitorul Carl Marzani e de părere că Uniunea Sovietică va impune Americii întrecerea nu numai în domeniul economiei ci și în domeniul culturii. Scriind din anul 1981, scriitorul își aduce aminte de anul 1975, anul în care în Uniunea Sovietică au luat ființă tipografiile populare: cite o tipografie la 5.000 de locuitori. Oricine a scris o carte despre care consideră că merită să fie cunoscută poate tipări aici, gratuit, cu ajutorul mașinilor electronice, 500 de exemplare. Dacă primii 500 de cititori privesc volumul în mod favorabil, statul ia asupra sa sarcina tipării cărții în tiraje enorme.

La Sidney, Robert Byrnes, președintele Uniunii Scriitorilor din Australia se gîndește la 1981 ca la anul constituirii „Fondului mondial al resurselor alimentare”. Australia produce de pe acum mai mult griu și lapte, mai multă carne decît pot consuma cei 11 milioane de locuitori răs-pîndiți pe un teritoriu cît al Statelor Unite ale Americii. Dar datorită sistemului capitalist de producție și de însușire a produselor, Australia nu-și aduce nici pe departe contribuția la potolirea foamei multora dintre proprii ei cetățeni, sau a vecinilor ei din Asia de sud-est. Australianii speră ca peste 20 de ani lucrurile să arate altfel, cu totul altfel...

La Paris, ziaristul André Wurmser găsește o formă amuzantă pentru a se mira în anul 1981 de ceea ce puteau suporta oamenii în urmă cu 20 de ani: faptul că un sfert din veniturile planetei erau cheltuite pentru înarmare, faptul că ziua de muncă era în majoritatea cazurilor de 8 ore, faptul că perioada de instruire a tinerilor nu depășea 10—12 ani, faptul că un om ieșit la pensie la 50 de ani era încă o raritate...

Firește, în 1981 acestea și multe altele — în de istorie și încă de o istorie de mult depășită.

S-ar putea ca în Apus, multor profesori pedanți și retrograzi lecția aceasta de istorie preluată de ancheta agenției „Novosti” să li se pară în contradicție cu noțiunile în general acceptate. Istoria se ocupă doar cu trecutul, nu cu viitorul! Trimițînd la Moscova scrisori date anticipate, sute și mii de oameni arată astfel că istoria o fac cei ce au capacitatea să descifreze viitorul și nu cei pentru care chiar trecutul rămîne cifrat — de vreme ce nu știu să-i desprindă înțelesurile...

Radu Țulescu

SCRISORI DIN VIITOR

lor mai diverse meridiane ale globului pămîntesc au fost invitați să facă o pasionantă incursiune în următoarele două decenii. Într-un răstimp relativ scurt au răspuns un ziarist francez și un muncitor finlandez, un grup de credincioși din Anglia și un cunoscut om de știință ungar, un poet indian și un pescar american, un țărăn indonezian și o scriitoare argentiniană, un explorator de la Polul Nord și un altul de la Polul Sud... Interesul pentru viitorul apropiat al omenirii nu cunoaște limite și nimeni nu se va mira că printre oamenii sovietici care au trimis răspunsuri pe această temă agenției „Novosti” se află o moscovită care a trăit pînă acum mai mult de 100 de ani... Nu peste multă vreme au sosit așa dar la Moscova din toate colțurile lumii peste 1.000 de scrisori din viitor.

E drept, onora, acest viitor li se pare nebulos sau de-a dreptul sumbru, dar asta numai pentru că ei proiectează asupra următorilor ani îndoiala sau în cel mai bun caz, opacitatea minților lor. În adevăr, cine nu va compătimi (și nu va condamna în același timp) starea de spirit care-i animă pe conducătorii Societății engleze pentru planificarea arhitectonică. Aceștia se întrebă ce rost are azi o întrebare despre viitor, de vreme ce s-ar putea ca pînă în 20 de ani lumea să înceteze, în general, de a mai exista... Dar dacă în patria lui Shakespeare se mai găsește unii care au rezolvat celebra dilemă hamletiană renunțînd cu lașitate de „a mai fi”, lumea, luată în ansamblul ei, are în această privință cu totul altă părere. Aproape toți cei care au răspuns la ancheta agenției sovietice sînt de părere că, datorită luptei hotărîte și organizate a oamenilor, peste 20 de ani viața pe pămînt va fi încă și mai demnă de trăit decît este azi. Și nu întîmplător, proiectînd spre viitor lumina minților și inimilor lor, oamenii leagă acest viitor de împlinirea planu-

lor mai unite în apărarea păcii.

O părere asemănătoare despre viitorul omenirii exprimă și Emil Nurden din Elveția: „Vă scriu din anul 1981. Omenirea nu mai cunoaște războiul. Acesta este fără îndoială rodul poliției externe a Uniunii Sovietice. Nici un guvern n-a îndrăznit să întreprindă criminala apăsare pe buton spre a dezlănțui războiul atomic. Forțele păcii s-au dovedit a fi mai puternice decît forțele războiului...”

Valeri Șustorovici din Lenin-grad e probabil mezin printre participanții la anchetă. Ca orice tînăr de 16 ani, ca orice tînăr care trăiește în orașul în care a creat Pușkin, el scrie versuri. Cele trimise ca răspuns agenției „Novosti” se numesc „Plimbare pe prospectul Nevski — 1981”. Oamenii au înălțat în cinstea vremurilor lui Pușkin celebrul „călăreț de aramă”. Valeri crește și visează însă nu numai în orașul lui Pușkin ci și în cel al lui Lenin. Imaginația tînărului creează în cinstea următoarelor două decenii un monument grandios, care se va înălța la 100 de metri deasupra orașului. Un om-gigant ține în minile sale un uriaș glob pămîntesc. E poate un nou Atlas, mindru că l-a înlocuit definitiv pe acel personaj mitologic.

Poezie de anticipație ?

De ce nu, de vreme ce însăși întrebarea pusă de agenția „Novosti” îmbină în ea cele două elemente ? Fiecare visează în domeniul care-i este mai apropiat. Doctorul sovietic L. Monastirski crede că peste 20 de ani vor fi lichidate toate bolile infecțioase și va fi găsit virusul cancerului. Scriitorul polonez Voiceh Jurkovski e de părere că peste 20 de ani, cărțile vor fi la îndemina tuturor sub formă de benzi de magnetofon: cei mai de seamă actori vor citi oamenilor cele mai celebre romane ale lumii...

În Argentina, cunoscuta activistă obștească și scriitoare Ma-

ria Rosa Oliver e de părere că experiența sovietică în ce privește automatizarea producției și organizarea pe această bază a celei mai scurte zile de muncă va constitui un exemplu pentru toate țările. Oamenii vor putea dedica o tot mai mare parte a timpului lor creației artistice și literare. Lumea se va îmbogăți cu poeți, pictori, scriitori, meșteri ai artei populare...

La New-York, scriitorul Carl Marzani e de părere că Uniunea Sovietică va impune Americii întrecerea nu numai în domeniul economiei ci și în domeniul culturii. Scriind din anul 1981, scriitorul își aduce aminte de anul 1975, anul în care în Uniunea Sovietică au luat ființă tipografiile populare: cite o tipografie la 5.000 de locuitori. Oricine a scris o carte despre care consideră că merită să fie cunoscută poate tipări aici, gratuit, cu ajutorul mașinilor electronice, 500 de exemplare. Dacă primii 500 de cititori privesc volumul în mod favorabil, statul ia asupra sa sarcina tipării cărții în tiraje enorme.

La Sidney, Robert Byrnes, președintele Uniunii Scriitorilor din Australia se gîndește la 1981 ca la anul constituirii „Fondului mondial al resurselor alimentare”. Australia produce de pe acum mai mult griu și lapte, mai multă carne decît pot consuma cei 11 milioane de locuitori răs-pîndiți pe un teritoriu cît al Statelor Unite ale Americii. Dar datorită sistemului capitalist de producție și de însușire a produselor, Australia nu-și aduce nici pe departe contribuția la potolirea foamei multora dintre proprii ei cetățeni, sau a vecinilor ei din Asia de sud-est. Australianii speră ca peste 20 de ani lucrurile să arate altfel, cu totul altfel...

Maria Savin

Tineri diferiți, preocupări diferite... Eleva Nell Buziakova din orașul Krasnii Lug, regiunea Lugansk, e o pasionată colecționară de fotografii ale artiștilor de cinema dar spre părerea ei de rău nu are în colecție nici o fotografie de artist de cinema romîn. „Eu voi trimite celui cu care voi corespunda — scrie ea — fotografiile artiștilor sovietici și el sau ea îmi va trimite fotografiile artiștilor romîni”.

Scrisoarea Neki Komkova care lucrează la o uzină de construcții de mașini și e studentă la cursurile fără frecvență ale Institutului de construcții de mașini a sosit tocmai din orașul Murom, regiunea Vladimir, Liusea Evlașina, elevă în clasa X-a ne scrie din Bratsk. Din Lituania, Petciauskas Alfonsas ține să-l anunțe pe viitorul său prieten romîn că poate corespunda în rusă, germană sau esperanto. Nina Gruzdeva, funcționară la poșta din regiunea Saratov și Vova Sahanov, tînăr de 19 ani din Tașkent, ne mărturisesc că așteaptă cu nerăbdare răspunsul. Aceeași idee o exprimă într-o formulă consacrată și Liudmila Soloncenko, elevă în orașul Nikolaev, care așteaptă răspunsul viitoarei ei prietene din România „așa cum rîndunica așteaptă vara”.

Răsoiești scrisorile Ninei Maximova din orașul Ijevsk, R.S.S.A. Ciuvașă și a lui Vladimir Kondratenko care ne trimite salutul său pionieresc tocmai din îndepărtatul Sahalin, a lui Alexandr Muratkin din regiunea Tula care vrea să devină „un adevărat prieten al revistei „Veac nou” și a lui Vitali Golovanov, student din Novosibirsk și fotoreporter

EROI? NU, PUR ȘI SIMPLU, TOVARĂȘI!

La treizeci de kilometri de Lugansk, într-o mină care poartă numele celui de-al XIX-lea Congres al P.C.U.S., în abatajul foarte înclinat al sectorului patru s-a produs o prăbușire. Cei aflați în zona catastrofei s-au salvat prin galeriile de ieșire. Numai doi mineri — Anatoli Șurepa și Alexandr Malina n-au reușit să ajungă la suprafață.

Se înțelege, cei mai buni și mai experimentați mineri s-au apucat imediat să-și facă drum în grămada de cărbune și rocă spre abatajul unde se produsese accidentul. Se părea că este suficientă o simplă atingere cu mina pentru ca o nouă deplasare de roci, o nouă surprize să-i îngroape aci și pe cei care îndrăzneau să se ia de piept cu forțele invizibile și amenințătoare ale naturii.

După 17 ore de muncă plină de primejdii a fost găsit Anatoli Șurepa, iar după alte 54 de ore a fost salvat și Alexandr Malina... Trei zile și trei nopți, douăzecișisase de mineri și-au croit drum cu un neasemuit curaj printre straturile de cărbune, oprindu-și ciocanele pneumatice doar pentru a asculta o clipă: nu strigă oare cineva după ajutor, nu lovește oare cineva în zidurile închisorii de cărbune? Despre cele întâmplate în acele zile sub pământ ne-au povestit chiar cei care s-au aflat în centrul evenimentelor.

CUM A ÎNCEPUT...

Primul care vorbește este Anatoli Șurepa. În ziua aceea lucra la orizontul cinci...

Era ora șapte seara și schimbul se apropia de sfârșit. După calculele lui Șurepa norma fusese depășită și era mulțumit. Dar tocmai în clipa aceea se auzi o troznitură asurzitoare, pământul se cutremură și se simți un curent de aer. Șurepa văzu o avalanșă de cărbune și rocă care se năpustea asupra lui. Părea că stratul de 120 metri de cărbune care-l despărțea de oameni, de soare, de pământ, se mișca înspre el cu imensa lui greutate. Șurepa strigă: „Malina!” — dar abia își auzi glasul. Mai strigă o dată, dar nimeni nu-i răspunde și, fie supunându-se unui sentiment nelămurit de frică, fie dându-și seama că e mai bine să se aștepte mai aproape de galeria vagonetelor, trecu, sărind, la orizontul patru, apoi la al treilea. Trebuie să vă spunem că înălțimea acestor orizonturi este de circa șase metri și astfel de sărituri, mai ales în condițiile avalanșei, nu sînt de fel o treabă ușoară. Dar lui Șurepa îi trecuse prima senzație de spaimă și acum acționa calm și cu înțelepciune, continuând să strige: „Malina, sus!” Se gândea că Alexandr Malina e mai tânăr și poate că nu i-a venit în minte să încerce să ajungă la galeria superioară, care pentru el era mai apropiată decît galeria inferioară, a vagonetelor.

La orizontul trei avalanșa l-a ajuns, după ce smulsese și distrusese toate armăturile primelor două orizonturi și închisese ieșirea din cel de-al treilea. Acum întreaga presiune se exercita asupra armăturilor după care se adăpostise Șurepa. O nouă troznitură îl făcu să tresară. Era oare sfârșitul? Se aruncă într-un colț și în secunda următoare armăturile sub care stătuse se prăbușiră și masa avalanșei se apropie de ungherul în care se adăpostise Șurepa, „colionul”, cum îi spun minerii. Lampa mai ardea încă și Anatoli Șurepa putu vedea că locul în care se afla n-avea decît un metru și jumătate lungime și un metru lățime. În picioare nu putea sta, astfel că se ghemui jos.

Șurepa încetase să strige. Știa că nimeni nu-l mai poate auzi. Se prea poate ca și ceilalți mineri să se afle în aceeași situație, sau or fi reușit s-o ia înaintea lavinei și să iasă la suprafață — își spuse el. Se uită la ceas: era ora șapte. Stînsse lampa — trebuia cruțat acumulatorul, dar întinericul era greu de suportat și o aprinse iar. După cîva timp o stînsse, însă, din nou, și începu să se obișnuiască

cu întinericul. La început se uită la cadranul fosforescent al ceasului, dar pe urmă își impuse să nu se mai uite: fiecare minut dura nesfîrșit de mult și după o jumătate de oră nu mai putu urmări acele care păreau înțepenite.

Din cînd în cînd aprindea lampa, dar făcea lucrul acesta numai pentru a se convinge încă o dată că nu exista nici o posibilitate de a ieși de aci cu propriile sale forțe. Ca vechi și experimentat miner, Anatoli Grigorievici cunoștea cele mai felurite cazuri de prăbușiri. Cu puțin înainte de război rămăsese trei zile și trei nopți, cu încă trei mineri, într-o galerie, izolați de o avalanșă, fără apă, fără mîncare, fără lumină. Tovarășii lor curățaseră patruzeci de metri de galerie și îi salvaseră. Pe vremea aceea era încă tânăr și fusese uitat de calmul neobișnuit al celorlalți mineri. Unul dintre ei scrijelise cu cuțitul pe peretele drumul pe care trebuia să-l urmeze echipa de salvare...

De toate acestea își aducea aminte acum, după mai bine de douăzeci de ani, Anatoli Șurepa. De data aceasta se afla singur, fără nici un sufler de om, într-un colion mic în care abia putea șede în poziție incomodă. Lucrul acesta îl descuraja cel mai mult, deoarece nu avea nici o posibilitate de acțiune. Să stea așa cu brațele încrucișate și să aștepte moartea? Sau să se împace cu gîndul că o nouă deplasare a maselor de cărbune și rocă îl vor strivi și-l vor îngropa pentru totdeauna și nimeni nu-l va mai putea găsi? După un ceas sau două, Șurepa își află acea liniște și încredere în oameni care nu o dată îl scăpaseră din nenorocire.

Își închipui tot ce se întâmplă la suprafață, cum se agită oamenii, cum se formează brigăzile de salvare, cum își fac drum către el. I se părea chiar că aude zgomotul ciocanelor. Dar era numai o părere. Lovi cu o piatră într-una din grinzile de susținere. La început cu prudență, apoi mai îndrăzneț, cu putere. Dar nimeni nu-i răspunde. Din contra, după fiecare lovitură urma o liniște neobișnuită, apăsătoare. Încetă să mai bată. Stătea și aștepta. Numai de n-ar adormi: ar putea să-i scape zgomotele îndepărtate ale salvatorilor. Dacă vor pătrunde pe galeria inferioară, atunci pînă la orizontul trei nu este atît de departe. Totul depinde de poziția rocilor: s-au stabilizat ele oare? Parcă nu se mai simte nici o mișcare. Numai să nu-i scape semnalul convențional al tovarășilor sau zgomotul familiar al ciocanelor pneumatice. De n-ar adormi...

Dar, pînă la urmă, oboseala l-a doborât. S-a trezit din cauza unui zgomot: undeva, lateral, se auzea îndepărtat glasul ciocanelor pneumatice. Șurepa aștepta micile întreruperi și bătea în birnă. Se temea ca ceilalți să nu treacă pe lângă el; îl căutau probabil la orizontul cinci unde lucrase. Dar tovarășii au auzit semnalul: zgomotele se apropiau. Se uită la ceas: ora 10. Dimineața sau seara? Desigur, dimineața. Doar nu putuse să doarmă o zi întreagă.

Și, cu totul pe neașteptate, în perete apărui o deschizătură mică, cit să treacă o mină prin ea.

— Sînt aici! — strigă Șurepa.
— Sănătos? — îl întrebă Stepan Onufrienko, unul dintre cei doi frați renumiți în mină pentru măiestria lor.

— Sănătos, sănătos, răspunde Șurepa.
— Dar Malina unde-i?
Întrebarea venea acum de la Mark Dudka, șeful sectorului de lucrări capitale.

— Nu știu, era sus, răspunde Șurepa. Onufrienko lărgi deschizătura, pătrunse în colion și vru să-l ajute pe Șurepa, dar acesta ieși singur, se îndreptă din șale și se clătini. Îl susținură și ieșiră la suprafață, unde îl așteptau soția, Evdokia și nenumăratele familii de mineri din satele învecinate.
— Dar Sașa unde-i? — se aruncă înaintea

lui Șurepa soția lui Malina, Nila. Pe fața ei smeadă și frumoasă curgeau lacrimi.
— Nu l-am văzut, dar cred că e în viață, o asigură Șurepa ca s-o liniștească.

TREI ZILE ȘI TREI NOPTI ÎN ADÎNCUL MINEI

Alexandr Malina este înclinat să vadă din toate cele întâmplate numai partea amuzantă. Nici el nu credea că omul poate rezista atîta timp sub pămînt.

— Știi, spune el, în stepă, în pădure, pe mare, în munți se poate rezista multă vreme chiar fără apă și mîncare. Sub pămînt, însă, lucrurile stau altfel. Nu fiindcă te-ai teme de moarte — nici nu m-am gîndit la așa ceva — dar parcă-i apăsător și trist. În jur numai cărbune și ai o senzație de singurătate greu de redat. Și acum, cînd îmi amintesc mă înfior. Atunci însă, am alungat toate aceste gînduri. Dacă m-aș fi lăsat doborît de frică aș fi fost pierdut. Poate c-aș fi rămas în viață, dar mi-aș fi pierdut mințile. Unii socotesc că pentru mine lucrul cel mai greu a fost lipsa de apă și mîncare. Toate acestea pot fi suportate și nu numai trei zile, ci chiar mai mult. Cumplică este singurătatea, tot felul de gînduri care te chinuie. Închipuți-vă trei zile într-un mormînt, sub pămînt, neștiind dacă cei de afară vor reuși să ajungă pînă la tine, să te scoată... sau dacă rămîi îngropat de viu...

Și Malina începe să povestească cele întâmplate sub pămînt.

— Să o luăm din clipa cînd lucram la orizontul opt și am auzit o troznitură. Am ridicat capul și am văzut cum alunecă peretele asupra mea, sfărîmînd totul în cale... Am sărit într-o parte și lavina s-a scurs alături. Trebuie să recunosc că n-am înțeles dintr-o dată că trecuse moartea pe lângă mine. Dar un al doilea val, mai puternic și mai rapid, se îndrepta spre locul unde mă aflam. În jur totul viața și trosnea. M-am lipit de grinda centrală, gîndindu-mă că ar fi prea de tot să mor așa prosteste. Toate acestea durează mult acum cînd le povestesc, dar atunci, la orizontul opt, s-au petrecut într-o fracțiune de secundă.

Fulgerător mi-a venit ideea să urc la orizontul nouă iar de acolo în galeria de ventilație prin care speram să ajung la suprafață. Trebuia să urc șapte metri, aproape înălțimea unei case cu etaj. Cum am avut putere? Nu degeaba în școală și în armată am făcut sport. Am reușit să mă urc și am

pătruns în galeria de ventilație și am înțeles că stăteam pe un teren solid, de sub picioare se auzea un murmur înaintea mea. Lavina largă și puternică mă strecoră și mă ridică în aer, rupe iar tavanele și se scurge jos. Totuși m-am trezit. M-am aruncat mai departe și am văzut că trebuia să deschizătura secundă pentru a ajunge la suprafață. S-a înclinat și s-a bucurat să lungească spre alunecat înapoi, dar lavina nu se opri. Nu știu de unde am ieșit înapoi la orizontul opt. Minerii m-au văzut și au început această săritură atunci n-avea orizontul opt rezistase ca să continui să urc. M-am hotărît să încep să coborîsc. Pînă la zece. După ce am înțeles că toată situația. Pămîntul să mai vină

S-a spus mai mult singur avalanșei în altă luptă cu forțele naturii. S-a spus și că crurile nu s-au sprezecute stîlpul totul a început. M-am înveselit și mă aflam în sta în picioare. Trei pași înainte trebuie omului nici mîncare, această fundă vîns că voi fi stă convingea gîndeam la greu. M-am hotărât să mai rău e să nu știu de salvare va curioară. Ce se meargă de pe parcurs și o poate să ta este născut e Patru metri pe

ajie. Abia aici am
acoperit o sudoare
să nu stai pe un
mecos, să-ți fugă
am hotărât să merg
e, nu mai era ga-
șteam. Trebuia să
seamă. Nu puteam
totul era smuls și
arcă se lăsase în
că un mic loc de
gîndesc: să trec
enunchi și mă în-
dincolo de îngusta
stat la indoială o
ochilor mei deschi-
e cărbune ameste-
pietre a început
ărit, mai exact am
dicat în picioare,
cu o viteză și o
ceputul prăbușirii.
uraj, dar am sărit

mi-au spus că
să fie ultima, dar
am mai recunoscut
rus, numai un colț
Masa avalanșei
armătura de susi-
mai în colțul meu.
pe poziție". Am
aduc, să-l consoli-
it să pun doispre-
zezat în colț și am
mi îmbunătățesc
olidat și a încetat

PRTEA SUBPĂMİNTEANĂ ST INFRINTĂ

ș fi oprit de unul
îndreptat direcția
mp de trei zile am
pă cum vedeți, lu-
așa. Dar cei doi-
arte mult și, treptat,
vască în jurul meu.
mă mai amenința
ărat unde puteam
ă puteam mișca:
napoi. Ce-i mai
n-aveam nici apă,
atea de a ieși din
ram, nu, eram con-
n-aș fi avut acea-
rău de mine. Mă
și timpul trecea
apuc de ceva. Cel
și să aștepti.
vins că echipa de
le ventilație supe-
gîndeam eu, să
apotriva avalanșei,
Intr-un schimb se
gur nu, această
obă, se înclinată.
ă vor alege calea

de-a lungul gale-
am greșit. Salvarea
ră și tovarășii mei
ri, ci 80. Este un
buie să te inclini.
lege cum au reușit
lenii mei, oame-
ă vor povesti chiar
vici Dudka. Îl știam
eam personal. El a

gătură cu greșeala
și așteptam pe oa-
am hotărât să merg
luat lopata, m-am
n-am apucat să-mi
sa de pământ, în-
ea. Din cînd în
cîndu-mi că poate
și strigam: „Sînt

aici, la orizontul opt l" Zadarnic, nu mă auzea
nimeni. Cu toate acestea continuam să sap
îndrjit. Puterile fmi slăbecu. De 24 de ore nu
mîncasem și nu băusem nimic. Totuși sâpam
și sâpam ca o cîrțită. Pe urmă am măsurat,
să văd cît am făcut în 24 de ore. Mi-e și ru-
șine să spun — doar cu ceva mai mult de
un metru! Eram cîit de obosit încît nici nu
băgasem de seamă că pămîntul tot mai con-
tinua să alunece iar deschizătura pe care o
sâpam se astupa treptat. Astea le-am văzut
mai tîrziu, după ce m-am odihnit.

Am hotărît să mă culc. M-am lipit de stîlp,
zicîndu-mi că în cazul unei noi prăbușiri sînt
mai la adăpost. Dar cît am apucat să ațipesc,
și m-am trezit imediat. Mi-era frig, rămăse-
sem doar în cămașă, haina o lăsasem cînd
am ieșit din galerie și torentul de pămînt a
dus-o. Am început să fac mișcare — trei
pași înainte, trei înapoi și m-am mai încăl-
zit puțin. Dar mă omora setea. Dacă aș fi
putut sorbi măcar o picătură de apă! Și la
un moment dat m-a apucat disperarea. Mi-am
zis că am să mă las în voia soartei. Fie ce
o fi. „Nu se poate, Alexandr — mi-am spus
însă îndată. Cum ai să te uiți în ochii oa-
menilor?" Atunci m-am hotărît să-mi fixez
un regim: jumătate de oră de odihnă, o oră
de muncă. Ce fel de muncă? Imi mai rîn-
duiam ungherul, mai sâpam, adunam așchii,
guroaie, frînturi de stîlpi. Mai făceam și gim-
nastică, dar mă feream să sar: mi-era teamă
să nu se prăbușească iar pămîntul.

Așa au trecut două zile. În cea de a treia
am încetat să sap: imi crușam puterile.

Mi-am amintit tot ce citisem și auzisem
despre oamenii rămași fără apă și mîncare,
în plină singurătate. Am revăzut în minte

toate greutățile prin care au trecut cei patru
marinari ai noștri în Oceanul Pacific, m-am
gîndit la viața grea a celor care lucrează
la Pol..

În cele din urmă, din cauza oboselii am
adormit cu capul sprijinit de o birnă de lemn.
M-am trezit brusc: mi s-a părut că aud o
bătăie. Am sărit în sus și am ascultat cu in-
cordare. Se auzea clar zgomotul ciocanelor
pneumatice. Venea de jos. Nu se poate! La
început am crezut că e un vis sau că aiurez.
Dar treptat zgomotul s-a apropiat. M-am hotă-
rit să verific și am bătut de opt ori în birna
de lemn. Zgomotul ciocanelor a încetat. Am
repetat cele opt lovituri, dînd astfel de știre
că mă aflu la orizontul opt.

E greu să redau emoțiile prin care am trecut
în aceste ultime ceasuri petrecute sub pămînt.
Imi venea să strig de bucurie: ce oameni
avem, adevărați eroi! Ce risc au înfruntat
pentru mine! Imi dădeam bine seama ce pri-
mejdii îi amenințau. Și cînd prietenul meu
Stepan Onufrienko și-a băgat capul prin săp-
tura făcută de ciocanul pneumatic, m-am nă-
pusit să-l îmbrățîșez, atît cît am putut.

ASA I-AU SALVAT...

Mark Savelievici Dudka a fost și miner, și
mechanic, și tîmplar, a reard la viață mina
care fusese inundată în timpul războiului.
Acum este șef de sector. Omul acesta cu-
noaște toate greutățile muncii de miner, dar
pentru el abatajul, galeriile, nenumăratele no-
țiuni tehnice legate de mină formează acea
atmosferă obișnuită fără de care viața nu e
viață și trebuia nu e treabă.

Acesta este omul care a condus salvarea lui
Anatoli Șurepa și Alexandr Malina.

La ora 7 seara, cînd Mark Dudka tocmai
se pregătea să se ducă cu soția la niște prie-
teni, a sunat telefonul:

— Mark, prăbușire în sectorul patru, doi
oameni au rămas sub pămînt.

— Vin imediat, — a răspuns Dudka și s-a
aruncat într-un autocamion în trecere, care l-a
dus la mină.

Acolo se strînseseră toți inginerii, șefii de
sectoare, maiștrii. Ingerul șef al minei, Vla-
dimir Filipovici Harcenko apucase să studieze
terenul și făcuse o schemă a distrugerilor pro-
babile. Nimeni nu știa unde se aflau în acel
moment Șurepa și Malina și dacă mai erau în
viață. Avalanșa fusese fulgerătoare și cu mare
putere de distrugere.

— Ce părere ai, Mark Savelievici? — îl în-
trebă inginerul-șef.

— Trebuie să pătrundem în mină, — răs-
puns Dudka.

— Pe cine lei?

— Nikolaj Dmitrievici, tu mergi? se în-
toarse Dudka spre Beleanenko, șeful brigăzii
care lucrează în abataj.

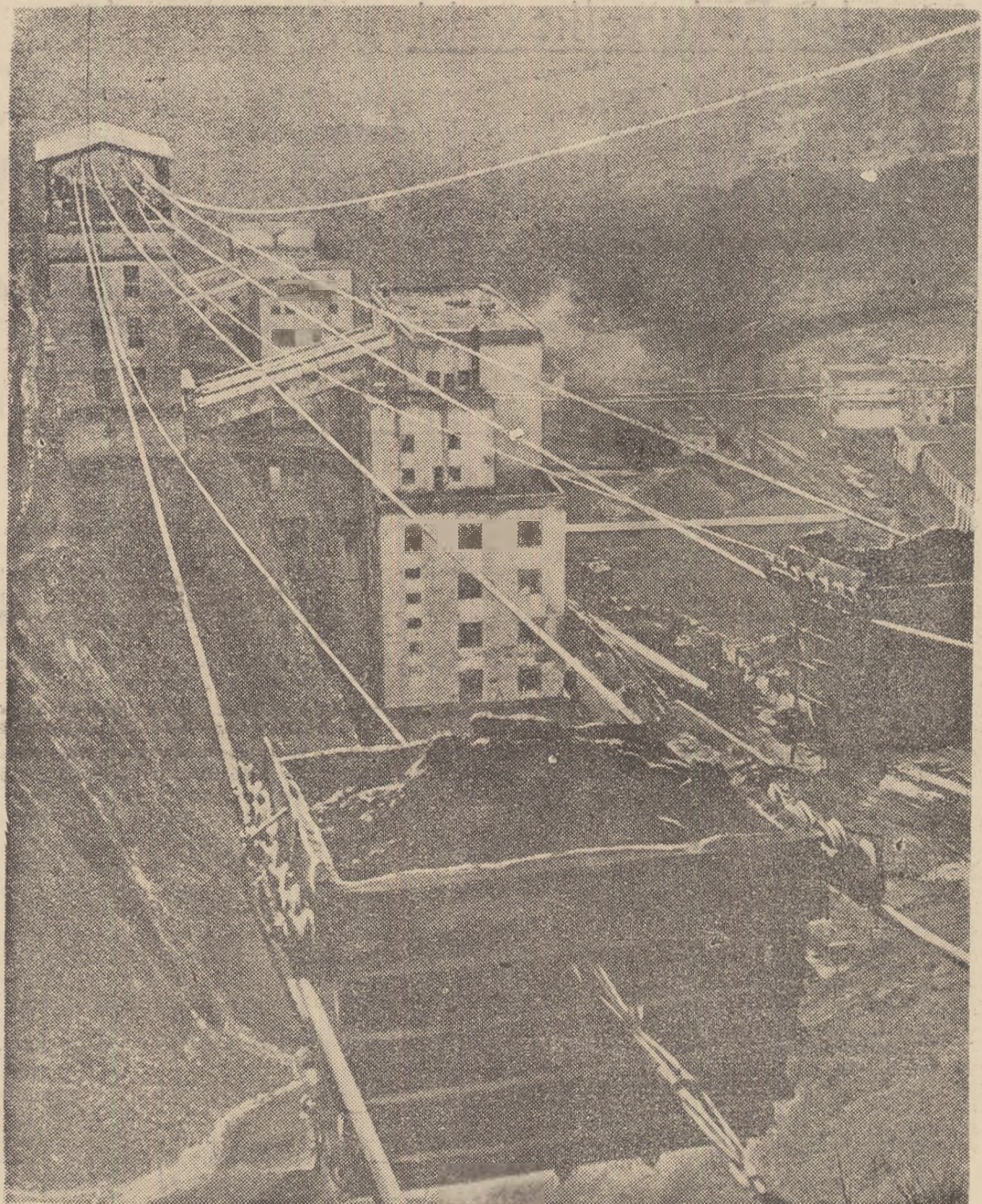
— Sînt gata — răspuns el.

— Dar tu Ivan Maliș, tu Alexei Rudoman,
tu, Nikolai Petuhov? — Dudka se apropia de
fiecare și i se uita în ochi, parcă pen-tu, a-l
verifica, a-l încerca. — Dar tu Danila Zela-
nenko, dar voi Stepan și Grigori Onufrienko,
mergeți cu mine, fraților?

Dudka știa că Grigori Onufrienko lucra și
el în sectorul patru cînd a început prăbuși-
rea, că s-a salvat printr-o minune. Oare o
vrea să mai meargă înapoi? Dar cei doi
frați i-au răspuns:

— Mergem, Mark Savelievici.

Dudka trecu de Cemov și Klimenko, fiind-
că i se păru că aceștia își feresc ochii de el.

— Nu ne jigni, Mark Savelievici! strigă
Cemov.

— Iartă-mă, Boris — îl rugă Dudka.

Apoi au venit și alți mineri. Unii dintre ei,
ca Grigori Onufrienko și Ivan Sklearenko
abia izbutiseră să se salveze și acum ce-
reau să fie trimiși înapoi, chiar în centrul
catastrofei. Alții erau liberi, se odihneau sau
își vedeau de obișnuitele treburi casnice dar
au venit într-o fugă cu toate că nu i-a che-
mat nimeni: datorită i-a adus încoace, grija
pentru tovarășii aflați în nenorocire.

Harcenko împărți pe mineri care urmau să
facă parte din echipele de salvare în două
grupuri. Unul urma să meargă cu Mark Savelievici
pe galeria inferioară, din orizont în ori-
zont, spre suprafață. Al doilea, condus, de
Ivan Vlahov, trebuia să încerce să pătrundă
pe galeria superioară, de ventilație.

— Țineți însă minte, tovarăși — spuse Har-
cenko — în abataj totul este încă nestabil.
Fiți prevăzători, nu ne trebuie noi nenorociri.

După părerea lui Dudka, exista o singură
posibilitate de salvare, anume de a deschide
o nouă cale de acces spre abataj paralelă cu
cea veche, care fusese blocată de avalanșă.
La fiecare orizont urma să se pătrundă cu
precauție spre colțul vechiului abataj, deoa-
rece dacă Șurepa și Malina mai erau în viață,
ei nu se puteau afla decît într-o astfel de fun-
dătură.

Imediat inginerii au calculat că sînt de par-
curs circa 80 de metri în condiții foarte grele
și numai la două ore după catastrofă.

— Nu, încercarea asta-i o nebunie — i se
atrase atenția lui Dudka.

— Dar e singura soluție — insistă Dudka.

— Cea mai mare normă de pătrundere în
condiții obișnuite este de un metru pe schimb.
Optzeci de schimburi reprezintă douăzeci de
zile. N-are sens: în acest răstimp Șurepa și
Malina vor muri de foame și de lipsă de aer.

— Noi însă vom parcurge această distanță
nu în optzeci de schimburi, ci în șaiszeci de
ore, spuse răs-picat Dudka și repetă: în șai-
zeci, maximum șaptezeci de ore.

Ingerul șef coborî în mină. Îl găsi pe
Dudka cu echipa sa într-o trecere îngustă pe
care mineri o și făcuseră în peretele de cărb-
bune. Era o gaură în care abia încăpea un
om cu ciocanul său.

— Ei, ce crezi? — întrebă liniștit Harcenko

— Cred c-o să meargă, — răspuns Dudka.

Ingerul-șef privi la el, apoi la toți mineri:
astfel de oameni pot fi crezuți, sînt doar meș-
teri experimentați.

— Ce propui?

— Dacă vom deschide o trecere îngustă,
cît gaura asta lucrînd cîte 15 minute cu 45
minute de odihnă, putem înainta un metru pe
oră sau șase metri pe schimb.

— De ce numai 15 minute?

— Dacă se lucrează cu intensitate maximă,
fără oprire, nici un om nu poate rezista mai
mult de 15 minute — răspuns Dudka.

— Și?

— Am verificat: în 15 minute Onufrienko a
parcurs un sfert de metru. După aceea se va
odihni 45 de minute. În locul lui vor lucra
ceilalți cîte 15 minute.

Așa a început o epopee subterană nemai-
pomenită în aceste locuri. La fiecare 15 minute
se schimbau mineri, la fiecare șase ore se
schimbau echipele, la fiecare oră se măsura
drumul parcurs.

Un singur om nu și-a părăsit postul — Mark
Savelievici Dudka. N-a vrut să se odihnească,
împărțind cu oamenii săi toate greutățile și
lucrînd și la ciocan.

Înaintînd în acest ritm infernal, după 17 ore
a fost găsit Șurepa, iar după trei zile și trei
nopti, Malina.

În mod cu totul neașteptat, parcă împins de
o forță irezistibilă, după ce a fost salvat Ma-
lina a luat-o la fugă de-a lungul galeriei să-
pate cu alina truda.

— Toată lumea sus — răsună ordinul ingi-
nerului șef. Vă felicit pentru victorie, pentru
salvarea fraților noștri mineri.

În timpul acesta, Malina a fost luat în pri-
mire de doctori și dus la suprafață. Acum
putea bea o înghițitură de apă. Apoi își văzu
soția, copiii, rudele. Toți îl îmbrățîșau și plî-
ngeau. Abia în mașina sanitară își aduse
aminte că nu l-a îmbrățîșat pe Mark Dudka
și nici pe mineri care își croiseră drum pînă
la el ca să-l salveze.

— Sînt oameni adevărați! — spuse el și
doctorul nu înțelese la cine anume se referă
Malina. Dar se declară totuși de acord:

— Da, oameni adevărați.

— Adevărați tovarăși! — își repetă gîndul
Malina.

Și închise ochii: îi era încă greu să pri-
vească la lumină.

În scurtul timp cît doi oameni s-au aflat în
primejdie de moarte în adîncurile pămîntului
iar alți douăzeci și șase, riscîndu-și viața, își
croiau drum către dînșii s-au manifestat ca-
racterul și calitățile lor sufletești.

Nu sub influența unui entuziasm de o clipă,
nu sub acțiunea fulgerătoare a unui elan ge-
neral, ci cu deplină liniște, în mod conștient
au început acești oameni drumul lor eroic pe
sub pămînt și l-au încheiat printr-o victorie.
Ei n-au uitat de toți cei dragi, de soțiile și
copiii lor, de toate bucuriile vieții. Dar s-au
desprins parcă de toate și deși moartea îi
pîndea la tot pasul, au mers mereu înainte
spre telul primejdios pe care și-l propuseseră.
Nu numai atît, dar acest tel a fost considerat
ca ceva de la sine înțeles, ca singurul mod
de comportare posibil.

I. P. Zaiuncikovski

la răspîntie

De fiecare dată cînd acceleratul Moscova—București lasă în urmă luminile Iașului, afindu-se în noaptea de tuș a ogoarelor adormite, petrec cu ochii luminițele unor așezări ce se întrezăresc ba aici, ba colo și, fără voie, simt că undeva pe aproape, pitiță în vreo porumbiște, trebuie să fie și căscioara aceea despre care mi-a vorbit cu atîta dragoste un veteran din ultimul război.

Cele ce urmează s-au petrecut în zilele fierbinți cînd Armata Sovietică se pregătea de o nouă ofensivă, spre a sfărîma definitiv împotrivirea inamicului. Terminîndu-și misiunea, doi cercetași se înapoiau la unitatea lor cînd, pe neașteptate, au întâlnit o patrulă de jandarmerie de cîmp nemțească. După o scurtă încăierare patrula a fost nimicită dar unul din cei doi ostași sovietici a căzut și el lovit de-un glonte. Îi spunea Petre și de felul lui era moldovean. Celălalt era rus și-l chema Pavlik.

Văzîndu-și tovarășul rănit, Pavlik îl săltă în spinare și porni la drum, făcînd tot felul de ocoluri, pentru a-și înșela eventualii urmăritori.

Dunga cenușie a orizontului prindea să se lumineze. Pavlik privi în jur. Se afla în dreptul unei răspîntii. De partea cealaltă a drumului se întrezărea o casuță țărănească. Pavlik își lăsă incetșor povara în iarba fosnitoare a șanțului, sări peste zaplaz și se îndreptă spre casă. Nu făcu, însă, nici doi pași, că asupra-i se năpusti, lătrînd năprasnic, un dulău cît toate zilele. Cercetașul nu șovăi: fulgeră aerul cu o lovitură scurtă de pumnal și cîinele se rostogoli cît colo. Apoi, revenindu-și după atacul neașteptat, Pavlik porni grăbit spre ușa ce da în tînda casei. În aceeași clipă însă, trezit din somn de lătratul dulăului, în prag se ivi stăpînul. Cercetă cu ochi somnoroși ograda și, nezărînd nimic nelalocul lui, dădu să intre iar în casă cînd, deodată, în dreptul pieptului îi sclipi țeava unui pistol. Făcîndu-i semn să tacă din gură, Pavlik îl împinse ușurel în casă, intră după el și închise ușa. Dintr-un ungher îl așteptau, speriați, doi ochi de femeie. Iar alături, într-un leagăn, trezit de zgomot, țipa de zor un copil. Iscodind încăperea, ostașul se apropie de ei și se așeză alături, pe un scăunel. Se fisticise de-a binelea, așa că apăsă incetșor leagănul clătînd din cap:

— Haide, haide, ce te sperii și tu așa. Se mai întîmplă și d-astea în viață. Fii cuminate...

Apoi privirile i se opriră la mîinile bărbatului: erau bătucite de muncă, îmbicsite la încheieturile degetelor cu unsoare și praf metalic. „Se vede că-i muncitor la vre-o fabrică din apropiere. Mă înțeleg eu cu el” — gîndi în sine-i Pavlik.

— Ascultă, tovarăș, acolo în șanț soldat rus rănit, pricepi pe mine? Trebuie apă... — și duse mina căuș la gură, vrînd să-l arate cît îi e de sete și lui. Omul dădu din cap în semn că a înțeles și porni spre ușa dar în drum se izbi iar de țeava pistolului.

— Ne, ne, iubitele, mergem amîndoi. Și, bağă bine de seamă: cum faci vre-o pozna, pac, s-a zis cu tine! Pricepi?

Cînd, după o bucată de vreme, cei doi se înapoiară cu rănitul, Pavlik băgă de seamă, ușurat, că femeia nu se clintise din loc. Stătea pe laviță cu copilul în brațe, așa cum o lăsase. Zărînd străinii, copilul se opri din supt, întoarse capul și, dumirindu-se se vede că din partea lor nu-l paște nici un neajuns, își văzu de treabă. Femeia se ridică și cei doi întinșeră rănitul pe laviță, pe velința căreia începu să se lățească o pată mare de sînge. Bărbatul se plecă asupra lui, îi desfăcu centura, o trase ușurel, cu pistol și baionetă cu tot și o așeză la o parte. După care, desfăcîndu-i gulerul bluzei dădu de un tampon de vată îmbibat cu sînge și ridică întrebător ochii la celălalt ostaș. Acesta ridică din umeri dar în aceeași clipă femeia lăsă copilul în leagăn și se repezi la un dulap de unde scoase un cearceaf alb ca zăpada pe care-l rupse fișii-fișii. Dîndu-i la o parte, se apucă de pansat. Pavlik băgă mașinaf pistolul în teacă...

— Domnule ofițer, rănitul are nevoie de doctor, spuse bărbatul.

— Nu domn, ci tovarăș, verstehen sie? răspunse zîmbînd sergentul major.

— Da, da, tovarăș, tovarăș, întărîră cei doi, cu obrazurile acum luminate.

Pavlik se chinuia amarnic să potrivească cuvintele din „bogatul” lui vocabular românesc, dar nu-i venea în minte nimic potrivit. Cum să se înțeleagă cu ei?

Deodată, în ograda casei se năpusti lătrînd un zăvod, apoi se auziră vorbe nemțești: „Dira de sînge duce aici”. Peste cîteva clipe în poartă se ivi un subofițer neamț. Zărînd dulăul ucis, se înturnă spre ai lui:

— Dira o fi lăsat-o ciinele. Da' ce vă tot holbați la casă? V-a intrat în oase spaima de ruși?

Și dădu să se întoarcă dar zăvodul nu-l lăsă: lătrînd și chelălînd de zor îl trase pînă în dreptul ușii. Prins de bănuiele, neamțul bătu dar cum nu primî nici un răspuns se urcă pe-o copoie răsturnată în dreptul ferestrei și încercă să privească înăuntru. Totul părea pierdut, Sergentul major ridică automatul și, fără să țintească, trase o rafală. Neamțul se clătîna, se răsuci într-o parte și se prăbuși la pămînt. Luați prin surprindere, nemții care intraseră după el în ograda incremenită o clipă locului, apoi se împrăștiară care-ncotro, descărcîndu-și din fugă armele în ferestrele și ușa casei. Se auzi zăngănit de geamuri sparte și Pavlik băgă de seamă cum femeia, apucîndu-se cu mîinile de piept, se lăsă moale pe dușumea... Infuriat, se întoarse din nou spre fereastră, ochi și apăsă pe trăgaci. Lunga rafală sfichiui pămîntul și îi dădu peste cap pe soldații care n-apucaseră să ajungă la poartă. Se întoarse iar și strigă:

— Da' culcă-te, bre omule, n-auzi?

Da' bărbatul parcă n-auzea. Zărîndu-și nevasta zăcînd în băltoaca de sînge, porni spre dînsa fără să se ferească de gloanțe și căzu în genunchi cu trupul zgduiut de plîns. Copilul — îi fulgeră lui Pavlik prin gînd. Și, în aceeași clipă, se și repezi la leagăn, îl luă în brațe și-l așeză binișor pe dușumea, lingă perete.

Nemții conteniseră focul, făcîndu-și pesemne socoteala cum și de unde să pornească atacul ca să termine cu rușii. Fără comandant, uluiți încă de spaima prin care trecuseră, nu se prea grăbeau însă.

— Oho, Petre, acu' să te ții, că ne-au venit mușafiri! — se-ntoarse Pavlik spre rănitul.

— Ei, atunci, du-mă cu laviță cu tot la fereastra de colo. Dă-mi și automatul; o să am grijă să nu

Desen de V. Melvelev

fim luați prin surprindere din partea asta, și nici gazda n-am s-o slăbesc din ochi...

Sergentul își aduse aminte de om, oftă și spuse:

— Ian'te uită, săracul, se omoară cu zile... I-am picat ca o pacoste pe cap, că numai din pricina noastră s-a iscat toată dandanaua.

— Măi frățioare, rogu-te, țartă-ne — continuă el. Înțelege și tu că blestematul ăsta de război nu alege, cine și cum... Iaca, nu-i mult de-atunci, cu mîinile astea ale mele mi-am scos nevasta din furcă... O spînzuraseră, cîinii! Cît despre copii, or fi rătăcînd prin lume, că n-am mai putuț da de urma lor. Poate s-or fi prăpădit de foame ori, poate, mai știi... Ajuns aici se opri, scrișnînd. Ia hai dă-te mai la dos, că-i păcat de tinerețile tale. Om avea noi grijă să nu pătrundă nimeni aici! Cum zici că îți spune? Petre, ia zi-i pe moldovenește ce-am spus.

— Ion, glăsuț stăpînul casei. Nu-ț venea să-și

creadă urechilor auzîndu-și moldoveneasca în gura ostașului sovietic.

— Vasăzică Ivan, zîmbi Pavlik. Ia vezi, Petre, întrebă-l de n-are cumva vre-o pivniță sub casă, s-ascundem copilul. Mai știi, ceasul rău... Și cum omul răspunse că nu, sergentul major oftă necăjit. Păcat de el. Păcat și de dînsul, c-a picat ca musca-n lapte.

Petre traduse greu cuvintele după care se prăbuși istovît pe spate, cuprins de-un acces de tuse.

— Stai liniștit, odihnește-te, făcu speriat sergentul major. Ne-om descurca și singuri. Ia, Ioane, adă aici țîngirile pe care le ai în casă.

Cu țîngirile și ușa de tuci de la vatră, Pavlik clădi deasupra copilului o adevărată cazemată în miniatură.

— Ei flăcăule, cred c-o să mai jucăm la nunta ta, începu el să ridă întinzînd degetul arătător, înnegrit de fumul prafului de pușcă, cu gîndul să-l gidile nițeluș sub bărbie. Mirosul înecăcios nu fu însă pe placul copilului, care-și făcu gura pungă, gata-gata să pufnească în plîns.

— Ia te uită, nu-i place mirosul, făcu Pavlik alarmat, privînd în juru-ț, doar o găsi ceva cu care să-l îmbune. Neaflînd însă nimic ca lumea, scoase din buzunar un pistol mic, nichelat, capturat de la un neamț și i-l întinșe.

— Ei, acum au pus-o nemții de mămăligă cu tine! — izbucni în ris, văzîndu-l cum, uitînd de plîns, începe să se joace vesel cu arma.

De afară se auzi o voce, strigînd într-o rusească stîlciță:

— Predați-vă! Daț viața la voi! Viața bună la kamerad!...

— I-auzi-l, împunge-l-ar dracii în coaste! mormăi Pavlik. Ne miluește dumnealui... Mă, neisprăvitule, n-am ajuns încă la mila ta! Se vede că n-ai auzit încă de Pașka Surikov! Fați tu cunoștință acum cu el! După care, aruncînd o privire spre rănitul și copil, strigă: Ei, voi de colo, sint cîțiva civili aici, romîni, și un copil... N-au nici un amestec în treaba asta!... Lăsați-i să iasă...

Drept răspuns, o rafală de automat ciurii pereții casei, împrăștiînd așchile de cărămidă în toate părțile. Ion, care pînă atunci stătuse de-o parte, se plecă peste rănitul și-i luă automatul.

— Măi, Petre, ia învață-mă și pe mine cum să mințiesc arma asta — îi ceru el calm.

Schimbul de focuri izbucnea la intervale destul de mari, pentru ca imediat să contenească. Se vedea treaba că nemții, soldații de prin unitățile de spate, nu prea vroiau să-și riște pielea... Cînd soarele prinse să coboare către asfințit, Pavlik abia se mai ținea pe picioare de oboseală iar rănitul nu-și mai venea în fire. Numai Ion, cu automatul în mînă, nu-i slăbea de fel pe nemți. Deodată, copilul se porni din nou pe plîns. Îi era foame.

— Petre, măi Petre, dezmeticește-te puțin, fă-l să mă înțeleagă. Poate că are niscaiva lapte în casă ori vre-un colțuc de piine, că tare mi se mai rupe inima cînd îl aud plîngînd.

În casă nu se găsea însă nimic de-ale gurii, așa că Pavlik începu să scotocească în sacul de merinde de unde scoase un pesmet și o bucățică de zahăr. Ion se-ndreptă tîriș spre el, le luă, le amestecă în paharul bidonului în care Pavlik tocmai turnase apă și începu s-astîmpere foamea copilului...

Deodată, de sus, din slăvi, răsună huruitul asurzitor al unor avioane de asalt. Un licăr de speranță în inimile luptătorilor.

— Pare-se că vin ai voștri, zîmbi Ion.

Pavlik nu apucă să-i răspundă; afară izbucniră salvele repetate ale unei puști anti-car. Ei, la asta nu se așteptaseră! De-a lungul zidului se strecurau cîțiva genîști nemți, cu gîndul să mineze casa. Ion se plecă fulgerător pe fereastră și slobozi, la nimereală, o rafală lungă de automat. Acum, în jur, domnea iarăși liniștea. Or fi izbutit nemții să așeze mina?

— Bravo, Ioane, le-ai venit de hac! îl laudă Pavlik, răsufînd ușurat.

Ion zîmbi mulțumit.

— Ai tras ca un adevărat...

Pocnitura puștii anti-car îi curmă însă vorba. Ostașul sovietic se clătîna și, ferindu-se parcă să nu strivească copilul, se lăsă moale pe dușumea, cu mîinile înclătate de perete... Pistolul îi lunecă de sub braț și se lovi cu zgomot de scindura podelei. În ochiul ferestrei sparte se ivi pentru o clipă o grenadă de mină, din cele cu coada de lemn... Copilul! sări ca fulgerat Ion și, plecîndu-se brusc înainte, prinse grenada cu pieptul, apăsînd-o strașnic de pervaz. În fața ochilor zbucni o lumină orbitoare, apoi nimic...

Cei care, după o bucată de vreme, intrară în ceea ce odată fusese o biată casă țărănească, rămăseră pironiți locului: lingă fereastră, sub ușa de tuci a vetrei, cu un pistol nichelat în minuțe, dormea liniștit un copil...

Au plantele un „sistem nervos“?

La planta Roua dimineții (*Drosera rotundifolia*), a fost studiat pentru prima oară un fenomen întru totul comparabil cu așa-numitele „acte reflexe“ ale animalelor. Dacă pe suprafața frunzei de *Drosera* se așează o insectă, o bucătică de carne, o picătură de albuș de ou sau chiar substanțe chimice de natură albuminoasă „tentaculele“ de pe frunză se string asupra acestor particule de hrană. Dacă tăiem, însă, gămălia unuia sau mai multor tentacule, acestea nu mai participă la mișcarea de captare a prăzii, pe care o fac cele rămase intacte. În acest caz, porțiunea „motoare“ a tentaculelor operate a rămas încrețită dar gămălia fiind absentă mișcarea nu se poate efectua.

De ce? Cercetările au arătat că gămălia îndeplinește rolul unei „celule nervoase“. Pentru ca mișcarea să se poată îndeplini, excitația venită de la suprafață trebuie să ajungă la această „celulă“, să se „reflece“ acolo și întorcându-se la baza tentaculei să declanșeze curbarea ei.

Acest fenomen atât de interesant a fost numit „reflex fără nervi“, deoarece seamănă foarte bine cu un act reflex al animalelor și este un elocvent exemplu de existență a sensibilității vegetale. Dar nu e unicul.

Studiile făcute în ultimul timp de prof. Ivan I. Gunar, de la Academia de agricultură „Timiriazev“ din Moscova, au dovedit că și plantele cele mai comune sînt dotate cu o sensibilitate uimitoare. Savantul a făcut experiențe cu cartofi, dovleci, roșii, castraveți etc.

Primul fenomen care a putut fi constatat a fost înregistrarea de biocurenți ai plantelor. Pe semințele, tuberculii sau tulpinile pe care s-au aplicat electrozi s-au putut capta biocurenții. Înregistrați grafic, aceștia pot da o imagine asupra activității biologice a plantelor. Prof. Gunar a demonstrat cu ajutorul curenților biologici că plantele sînt extrem de sensibile la schimbările produse în mediul exterior, fiind dotate cu un dispozitiv extrem de fin de coordonare, asemănător „sistemului nervos“ animal. În cadrul acestui dispozitiv, nervurile plantelor au rolul unor „nervi vegetali“. Dovada a fost făcută prin faptul că, excitînd plantele în zona nervurilor, excitația se transmite mai repede decît prin alte țesuturi. Excitația se produce, însă, în mai mică măsură în oricare altă parte a organismului plantelor. Ea se transmite prin impulsuri electrice tuturor celulelor, apărînd în mod normal ca răs-

puns la orice schimbare survenită în mediul exterior. În felul acesta se asigură adaptarea permanentă a plantelor la mediul extern.

Iată o ingenioasă experiență efectuată de prof. Gunar: o plantă cu frunzele veștjite în urma unei secete „artificiale“, a fost udată la rădăcină. Imediat ce rădăcina a primit apă și cu mult timp înainte ca apa să ajungă la frunze, acestea și-au reînceput fotosinteza întreruptă în timpul „secetei“. Explicația dată de biologul sovietic este că viteza impulsurilor electrice transmise de la rădăcină spre frunze (circa 20 metri pe oră) este mult mai rapidă decît aceea a apei, care nu atinge decît cîțiva metri pe oră. „Informările“ asupra udrării rădăcinii au ajuns deci la frunze pe cale electrică.

„Fabrici“ de plante

Bazîndu-se pe experiențele prof. Gunar, o serie de savanți sovietici au încercat să pună „la lucru“ dispozitivul „nervos“ al plantelor. Succesul a fost la înălțimea așteptărilor: prin utilizarea semiconductorilor s-a reușit formarea unor „obișnuite“ la plante, fenomene asemănătoare cu reflexele condiționate.

La Institutul de agrofizică din Leningrad, multe din aceste experiențe au fost făcute pe fasole. Fasolea este o mare „gurmandă“, avînd nevoie de 14 ore de lumină pe zi spre a-și putea pregăti hrana în „bucătăria“ fotosintezei. Cercetătorii Institutului au „învățat“ un lot de fasole să conecteze și să deconecteze singure instalația de iluminat atunci cînd lumina este necesară „uzinei chimice“ a plantei.

Cum a fost posibil acest lucru? Totul a pornit de la observația că „transpirația“ plantei, exprimată prin umiditatea de pe suprafața frunzelor, este mai accentuată cînd fotosinteza „lucrează“ din plin. Iluminată la ore precise timp de mai multe zile, fasolea transpira mai mult sau mai puțin în funcție de lumina primită.

Cercetătorul Vladimir Karmanov a fixat, de aceea, pe frunze instrumente minuscule care să detecteze apariția transpirației și să „aprindă“ lumina imediat ce aceasta apare. În felul

acesta planta își „alege“ condițiile optime de iluminat, producînd o cantitate mult mai mare de substanțe alimentare și într-un timp mult mai scurt. Dar Vladimir Karmanov și colaboratorii săi au construit și o serie de alte dispozitive pe bază de semiconductori, aparate cu înregistrare automată, pentru măsurarea temperaturii plantelor, a umidității aerului și a altor procese fiziologice ale plantelor.

Aceste lucrări au o deosebită importanță practică. Ele au permis elaborarea unor etichete care indică precis condițiile necesare fiecărui tip de plantă pentru o productivitate maxi-

bioelectrice ale plantelor sînt menite să răspundă și la alte probleme pasionante ale științei. Se știe, de pildă, că acțiunea hormonilor în organismul animal este indisolubil legată de funcționarea sistemului nervos. Cum se explică însă activitatea hormonilor și a celorlalte substanțe de tip hormonal în lumea vegetală?

Fiziologii sovietici au arătat că și în cazul plantelor excitațiile fac ca hormonii acestora (auxine), produși de virful rădăcinilor, al tulpinilor, de frunze, să se repartizeze diferit în organismul vegetal în funcție de nece-

Cercetînd misterele lumii vegetale

mă. Fiziologul B.S. Moskov de la același institut a pus la punct, în urma acestor date, o metodă nouă de creștere a plantelor în condiții de lumină și umiditate artificiale.

Primele „fabrici“ de plante de acest fel au fost înființate recent pe marile suprafețe îndiguite ale centralei hidroelectrice din Irkutsk care le furnizează lumină și apă.

Hormonii și plantele

Investigațiile făcute de cercetătorii sovietici în domeniul fenomenelor

sități. Hormonii plantelor sînt în special activatori ai creșterii și lucrează asupra altor organe decît cele care le produc, armonizînd procesele de creștere. La plante, răspîndirea lor se face din celulă în celulă cu ajutorul excitațiilor electrice (la animale sînt duși de sînge).

În afara hormonilor naturali, s-au descoperit în ultimul timp și anumite substanțe chimice sintetice care seamănă cu cele produse de plante. Aceste substanțe, numite substanțe regulatoare de creștere, sînt stimulatorii de creștere artificiali. Mecanismul lor de acțiune va putea fi elucidat datorită studierii fenomenelor bioelectrice ale plantelor.

Un „interogator“ rapid

În sfîrșit, aprofundarea modului de producere a impulsurilor electrice vegetale care „informează“ și „comandă“ funcționarea diferitelor organe va avea și alte repercusiuni practice.

Dacă „diagnosticarea“ unei plante bolnave de dimensiuni mici este relativ ușoară, cînd e vorba de arbori mari acest lucru este foarte dificil. Metodele care cercetează activitatea electrică a plantelor sînt menite să aducă lumină și în acest domeniu. Biologul Iuri Kașiro din Sverdlovsk a realizat un aparat care „interoghează“ rapid starea de sănătate a copacilor. Pornind de la observația că rezistența electrică a celulelor vegetale este un informator precis asupra stării arborelui, el a constatat că rezistența scade la plantele bolnave. Aplicînd electrozi pe stratul cel mai activ al trunchiului — bastul — se poate pune imediat un diagnostic „electric“ al copacului respectiv.

Studiul excitabilității și sensibilității plantelor prin biocurenții lor are o mare importanță teoretică și practică. Succesele acestor cercetări în fiziologia animală și în medicină îndreptătesc speranța că ele vor aduce importante contribuții și în fiziologia plantelor și în fitotehnie.

Dr. R. Irimescu

Noi pași în explorarea Antarctidei

Timp de zece zile, la Buenos Aires, capitala Argentinei, a avut loc cea de a doua consfătuire consultativă a țărilor care participă la explorarea Antarctidei. Consfătuirea a intrunit reprezentanți a douăsprezece state, printre care U.R.S.S., S.U.A., Australia, Argentina, Noua Zeelandă. Din delegația sovietică a făcut parte și vestitul cercetător al ținuturilor polare, E. I. Tolstikov.

Într-un interviu acordat unui ziarist sovietic, E. I. Tolstikov face cunoscute rezultatele lucrărilor acestei consfătuiri care a stabilit programul noilor cercetări ce vor fi întreprinse în Antarctida.

— Savanții din diferite țări — declară Evgheni Ivanovici — conținută să exploreze tainele celui de al șaselea continent. Au fost instalate noi stații științifice, observaționale, posturi pentru iernat. După cum se știe, la sfîrșitul anului 1959 la Washington a fost semnată o Convenție în legătură cu explorarea Antarcticii. Șeful guvernului sovietic, tovarășul N. S. Hrușciiov a spus că această Convenție privitoare la explorarea Antarcticii exclusiv în scopuri pașnice poate servi ca un bun exemplu de reglementare a problemelor internaționale în interesul întregii lumi. Se poate rememora cu satisfacție că consfătuirea din Argentina a confirmat din nou caracterul pașnic al cercetărilor antarctice. Am dezbătut multe probleme privitoare la activitatea practică a diferitelor state în Antarci-

ca — de la conlucrarea internațională în explorarea celui de al șaselea continent și aprovizionarea tehnico-materială a expedițiilor antarctice, pînă la problemele protejării plantelor și animalelor de pe acest continent. O mare însemnătate o are programarea pentru anul 1961—1963, adică pentru perioada activității solare minime, a Anului internațional al Soarelui cald. La cercetările prilejuate de acest eveniment vor lua parte multe țări. Participanții la consfătuirea consultativă au recomandat guvernelor lor să acorde tot sprijinul expedițiilor antarctice care vor desfășura atunci un vast program de cercetări științifice.

Ca și în perioada Anului Geofizic Internațional, se vor efectua observații și cercetări pe scară mondială. În regiunea antarctică aceste cercetări se vor desfășura cu deosebită minuțiozitate și pe baza unui plan aprobat de toate țările. Ca rezultat, sperăm să obținem date extrem de interesante cu privire la diferite procese și fenomene care se petrec în atmosfera Pămîntului și în spațiul inconjurător, asupra căruia activitatea solară exercită o influență directă.

Țările sînt obligate să transmită la timp centrelor mondiale de coordonare a cercetărilor științifice toate rezultatele cercetărilor în legătură cu continentul antarctic.

În acest mod se crează posibilitatea de a se analiza mai repede și mai deplin rezultatele cercetărilor. Ele sînt extrem de necesare pentru rezolvarea unor probleme de mare importanță privind cel de al șaselea continent și geofizica planetei noastre.

Fauna și flora antarctică prezintă un mare interes științific. De aceea Uniunea Sovietică a introdus în zonele Antarctidei unde lucrează expedițiile sovietice legea protecției faunei și florei. Noi am făcut cunoscută această hotărîre colegilor noștri, membri ai Convenției antarctice. La recenta consfătuire a fost aprobată și o recomandare privind necesitatea de a se stabili în timpul cel mai scurt măsuri coordonate cu privire la protecția naturii în Antarctida. Acest document va fi examinat chiar la următoarea consfătuire consultativă care se va desfășura la Bruxelles.

S-a discutat de asemenea despre un schimb mult mai larg de informare între expedițiile antarctice, despre ameliorarea legăturilor prin radio pe teritoriul Antarctidei, despre acordarea de ajutor în importul și exportul probelor științifice și prototipurilor de instrumente. Explorarea celui de al șaselea continent se află în plin avînt.

**PRIN
TELEFON
DE LA
MOSCOVA**

SĂPTĂMÎNA FILMULUI ROMÎNESC

A devenit o tradiție: în fiecare an, către sfârșitul lui August cînd poporul român întâmpină cea mai mare sărbătoare națională a sa, pe ecranele Moscovei și ale multor alte orașe din Uniunea Sovietică rulează filme românești. Oamenilor sovietici le este scumpă această tradiție, căci astfel ei au prilejul să vadă cele mai bune opere ale producției românești de filme, care vorbesc despre lupta eroică a patrioților români împotriva fasciștilor pentru eliberarea patriei, despre viața și munca de fiecare zi a poporului — creator al marelui edificiu al socialismului.

Anul acesta Săptămîna filmului românesc a fost găzduită de unul dintre cele mai mari cinematografe din Moscova „Forum”, care are peste 2.000 de locuri. Între 21 și 27 august au fost proiectate patru filme artistice românești noi: „Străzile au amintiri”, „Porto

La cinematograful „Forum”, în prezența unui public numeros...

franco”, „Post restant” și „S-a furat o bombă”, precum și câteva jurnale și documentare.

În ziua deschiderii Săptămîinii filmului românesc, în fața cinematografului inundat de lumină, împodobit cu drapelul sovietic și românesc, oamenii se rîndiseră în șiruri lungi. Aici am avut ocazia să vorbesc cu doi ingineri petroliști Andrei Korșunov și Imna Minasian, care lucrează într-un institut de cercetări științifice din Moscova. Tinerii au vizitat câteva sonde și rafinării din România și își amintesc cu încintare de această vizită. Ei urmăresc cu interes evenimentele din România, iau parte deseori la serii ale prieteniei, la concertele date de artiștii români care vin la Moscova. Iată-i și acum sosiți din vreme ca să-și procure bilete la toate filmele ce urmează a fi prezentate.

— Am auzit multe despre filmul „S-a furat o bombă” al regizorului Popescu Gopo, spune Andrei Korșunov, și aștept cu nerăbdare să-l văd.

— Iar eu am să vizionez cu plăcere toate filmele — adaugă Imna — dar în mod deosebit mă atrage comedia „Post restant”.

„Străzile au amintiri” este primul film al „Săptămîinii”. Pe ecran se văd străzile unui oraș care păstrează amintirile dureroase ale celui de al doilea război mondial. Ele țin minte și întîlnirile dintre Ilieș și Doina, și lupta grea din ilegalitate dusă de patrioții români. În memoria acestor locuri sînt vii și torturile și chinurile la care au fost supuși comuniștii între zidurile Siguranței fasciste.

— Este un film foarte emoționant — mi-a declarat tînărul operator de cinematograf Dmitri Gasiuk. Foarte bine joacă interpretii rolurilor principale, iar munca regizorului Manole Marcus e interesantă. Ca operator aș vrea să subliniez în mod deosebit talentul colegului meu de profesie, Gheorghe Fischer. Are un stil personal ceea ce caracterizează întotdeauna pe un artist adevărat. Felicitările mele cineaștilor români pentru acest film reușit!

...După vizionarea filmului „Porto franco”, care istorisește aventurile lui Nic Americanul plecat în America ca să se îmbogățească și se înapoiază în patrie fără nici un ban în

buzunar, l-am rugat pe cîntărețul american Jerry Silverman, oaspete al Moscovei să ne împărtășească impresiile sale.

— Pînă acum n-am avut ocazia să văd filme românești — ne-a spus el — este prima mea întîlnire cu această cinematografie. Trebuie să mărturisesc că sînt satisfăcut. Filmul redă foarte veridic felul în care mulți oameni amăgiți de reclama deșăntată a modului de viață american au pornit peste ocean în căutarea fericirii și de regulă sînt striviți. E greu să-ți găsești fericirea în S.U.A. dacă n-ai mulți bani în buzunar. O asemenea poveste tristă este istorisită de filmul românesc.

...Cînd încă în primele secvențe ale filmului „Post restant”, tînărul inginer Puiu Crîntea primește din greșală o scrisoare de la o necunoscută, spectatorilor le e clar că vor vedea o comedie veselă, care va abunda în peripeții neașteptate.

— Filmul lui Gheorghe Vitanidis, „Post restant”, se vizionează cu plăcere, observă scriitorul sovietic Iulian Semionov care lucrează mult pentru cinematografie. Cu toate că tema nu-i nouă, observați ce bine dispuși părăsesc sala spectatorii.

Săptămîna filmului românesc a fost încheiată de vehementul pamflet satiric împotriva propovăduitorilor războiului atomic — filmul „S-a furat o bombă”. În sală am întîlnit pe cronicara cinematografică a gazetei „Sovetskaja kultura”, Tatiana Ivanova, și am rugat-o să spună cîteva cuvinte despre acest nou film al talentatului regizor român Ion Popescu-Gopo.

— Pînă acum, spectatorii sovietici îl cunoșteau pe Gopo ca pe un excelent creator de filme de desene animate. Azi am văzut un film de lung metraj, jucat de actori. Ca întotdeauna, talentatul maestru al ecranului românesc a pregătit spectatorilor multe surprize, cu toate că filmul nu are dialoguri. Sînt impresionante multe scene, dar, în special, începutul. Un tînăr merge agale pe un cîmp pustiu și deodată vede o floare. Această floare va trece prin întregul film ca un contrast simbolic al monstruoasei ciuperel atomice care ucide tot ce e viu pe pămînt. Autorii filmului au reușit să arate că marea realizări ale rațiunii umane pot și trebuie să slujească oamenilor iar nu să-i nimicească. Filmul „S-a furat o bombă” este foarte interesant prin semnificațiile lui.

...V. Razumovski, adjunct al direcției pentru producția de filme din Ministerul Culturii al U.R.S.S., a deschis săptămîna filmului românesc

...Patru filme, cîteva mici interviuri... Spectatorii sovietici, specialiștii au dat o înaltă apreciere noilor lucrări ale cineaștilor români.

Săptămîna filmului românesc la Moscova s-a încheiat. Dar cunoștința dintre publicul sovietic și operele cinematografiei românești va continua. Spectatorii noștri nu se îndoiesc că-i mai așteaptă încă multe întîlniri noi și interesante.

Oleg Șirokov

Moscova, 28 august a. c.

INTERVIUL NOSTRU

**Cu
regizorul
MIHAIL
ROMM**

De zece zile, de cînd se află în țara noastră împreună cu regizorii Rostokki și Safarov, Mihail Romm este greu de găsit. Își împarte riguros timpul între întîlnirile cu cineaștii români și programul turistic, minat de cea curiozitate vie ce-l caracterizează, neobosit, dornic să cunoască cît mai mult din frumusețile și pitorescul țării noastre. După cum în timpul vizitelor aproape zilnice la studioul de la Buftea este preocupat să vizioneze filme românești, să asiste la activitatea echipelor de filmare, pentru a-și forma o imagine cuprinzătoare despre realizările, particularitățile, drumul propriu al cinematografiei noastre.

Discuția noastră a avut loc așadar într-o mică „fereastră” a programului său cotidian pe care, din obișnuință, îl respectă cu strictețe.

Mihail Romm ne-a vorbit cu căldură și interes despre cele văzute, despre munca și străduințele cineaștilor noștri, despre cele ce mai sînt de făcut, despre elevii săi români, absolvenții ai Institutului unional de cinematografie din Moscova.

Problema importantelor reușite ale cinematografiei sovietice în acest an a venit apoi firesc în discuție. Deși, după cum remarca Romm, prin însemnătatea și multilateralitatea implicațiilor sale, acest subiect se pretează mai degrabă la un studiu, limitele timpului acordat unui interviu neîngăduind decît o privire generală, oarecum tangențială.

— Se vorbește despre 1962 ca despre un an de recolte bogate pe ogoarele cinematografiei sovietice — a spus Mihail Romm. E adevărat, este anul unui întreg șir de filme interesante. Dar să nu uităm că recoltarea este un rezultat al unei dificile și minuțioase munci anterioare. Unui scenarist îi trebuie adesea un an sau poate mai mult pentru a-și scrie și desăvîrși scenariul, turnarea propriu zisă cere și ea cît puțin tot atîta și ia deodată doi ani de activitate care preced filmul propriu zis. Tot ceea ce apreciem, lăudăm în 1962 este de fapt o acumulare a străduințelor, preocupărilor, căutărilor unor cineaști sovietici — mai tineri sau mai vîrstnici de-a lungul cîtorva ani. Mai precis, un rezultat al efervescenței creatoare caracteristice întregii noastre arte după cel de al XX-lea Congres al P.C.U.S.

Multe din producțiile acestui an prezintă tendințe noi în cinematografia sovietică și după cum știți, probabil, majoritatea sînt opere ale unor regizori tineri. Deși chiar și majora enumerare a titlurilor acestor filme necesită destul timp, nu mă pot reține să nu amintesc cîteva dintre ele. Aș numi mai întîi „Copilăria lui Ivan”, al tînărului Tarkovski, filmul regizorului Mihail Kalik din R.S.S. Moldovenească, „Omul merge după soare”, interesanta realizare a unui reprezentant al generației vîrstnice, Iuli Raizman, „Și dacă este dragostea?”, creația tînărului leningrădean Iuri Karasik, „Cîinele Dingo”. Înainte de a veni în România am vizionat la studioul „Gorki” cîteva secvențe din filmul unui alt tînăr regizor, Marlen Huțiev, intitulat „Bariera lui Ilici” și inspirat din viața tineretului, a cărui turnare se apropie acum de sfîrșit. Repet, n-am văzut filmul în întregime, dar ceea ce am văzut poate fi socotit într-adevăr o realizare remarcabilă, totul este foarte nou, foarte contemporan, gîndit în profunzime.

— În ce constă, după părerea dv. spiritul novator al producțiilor acestui an?

— Greu de formulat într-o exprimare concisă. E vorba doar de un mare număr de filme, foarte diferite ca tematică și mai ales ca mijloace de expresie. De fapt, aceasta și constituie trăsătura esențială a spiritului novator manifestat în cinematografia sovietică: apariția unei atît de mari diversități, a unor tendințe atît de variate în concepția noastră regizorală.

— În enumerarea celor mai bune producții cinematografice ați omis cu totul „Nouă zile dintr-un an”, operă care a obținut nu de mult Marele Premiu la Festivalul internațional de la Karlovy Vary.

— Nu-i ușor să vorbești despre propriile-ți filme. De altfel, despre „Nouă zile dintr-un an” s-a discutat și s-a scris mult. Pentru mine este o lucrare nouă, deosebită de tot ceea ce am făcut pînă acum. În ultimii ani am căutat ca și colegii mei tineri și vîrstnici un drum propriu, nou de exprimare în cinematografie. E un film în care am căutat să deschid unele discuții fără a oferi însă răspuns. E o invitație adresată spectatorilor de a reflecta asupra epocii noastre, asupra dificultăților ei probleme. Pentru asta a trebuit să-mi revizuiesc întreaga muncă regizorală, să găsesc noi procedee de montaj și de compoziție a cadrelor. În exprimarea ideilor dorite m-au ajutat mult cei doi interpreți principali, Batalov și Smoktunovski, care după părerea mea sînt astăzi doi dintre cei mai buni actori ai noștri.

— Ce proiecte aveți?

— După „Nouă zile dintr-un an” am început să scriu un scenariu de film — deocamdată numai așa, schițat — în care intenționez să tratez despre relațiile dintre generația mea — oameni care au fost tineri în perioada Revoluției și care au trăit întreaga istorie a Puterii Sovietice — și generația tînără. Știu că e o temă dificilă dar mă pasionează.

În acel moment convorbirea noastră a fost întreruptă de apelurile insistente ale telefonului. Mihail Romm era așteptat la studioul „București”.

M. C.

● UMOR ● UMOR ●

ESTIVALE

La plimbare, ca pe stradă.

In adâncurile inimii și ale mării.

Inclinație primejdioasă

In sfârșit, singuri!

Desene de R. Ovivian

OFICIUL NAȚIONAL DE TURISM

„CARPAȚI”

ORGANIZEAZĂ:

EXCURSII, VACANȚE
CONCEDII, TURISTICE

- Excursii de sfârșit de săptămână la munte, la mare, spre diferite obiective turistice.
- Excursii la locuri istorice și la monumentele care evocă trecutul de luptă al poporului nostru.
- Excursii de mai multe zile la cabane și în stațiuni balneo-climaterice.
- Excursii în circuit în cele mai interesante orașe ale țării.
- Excursii pentru oamenii muncii aflați la odihnă cu plecarea din stațiunile balneo-climaterice.
- Excursii cuprinzând schimburi de experiență pe ramuri de activitate (producție, învățămînt etc.).
- Excursii la cerere pentru grupuri, pe orice itinerar.
- Excursii speciale cu prilejul marilor manifestări sportive, culturale, congrese, expoziții etc.
- Excursii în Delta Dunării.
- Excursii cu itinerarii combinate prin regiunile turistice ale țării și în orașe apropiate din țări vecine.
- Excursii de odihnă și concedii de tratament în stațiuni balneo-climaterice la munte și mare, pentru oamenii muncii și familiile lor.
- Vacanțe turistice, tabere și vacanțe la cabane pentru studenți, elevi și organizații sportive.
- Excursii peste hotare, în tot timpul anului, cu durata de 5—16 zile: în U.R.S.S., R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacia, R. D. Germană, R. P. Polonă și R. P. Ungară.

Informațiuni și înscrieri la toate AGENȚIILE ȘI FILIALELE O.N.T. „CARPAȚI”.

PRODUSELE
ZAHAROASE

SÎNT
RECOMANDATE
PENTRU TOATE
VÎRSTELE

Sînt
DELICIOASE
CU GUSTURI
VARIATE
și
RECONFORTANTE

PENTRU MICI ȘI
PENTRU MARI

Confecții

- CALITATE SUPERIOARĂ
- CROIALĂ ELEGANTĂ
- MODELE VARIATE

EXECUTĂ

FABRICILE DE
CONFECȚII APARTINÎND

MINISTERULUI INDUSTRIEI UȘOARE

DE VINZARE LA MAGAZINELE
COOPERATIVELOR DE CONSUM

MASINI DE CUSUT „LEANA”
pentru salariați se vînd și cu
plata în rate

De la război spre pace

Un militant de seamă al Frontului de eliberare națională din Algeria ne-a declarat într-o convorbire recentă că revoluția din Algeria nu se încheie, ci abia începe, odată cu cucerirea independenței naționale. Acest lucru trebuie subliniat, intrucît revoluția algeriană nu are numai un caracter național ci și unul social.

În clipa de față, Algeria trece printr-o perioadă foarte importantă pentru independența ei. Războiul de eliberare de opt ani s-a încheiat cu victoria poporului algerian. Acum are loc trecerea de la război la perioada construcției pașnice. Firește, această trecere în condițiile unei situații internaționale complicate implică o seamă de dificultăți interne. În răstimp de opt ani războiul a ruinat economia Algeriei, a scos multe milioane de algerieni din albia vieții lor cotidiene, a creat haos în problemele conducerii administrative. Toate acestea nu puteau să nu se reflecte în situația politică internă a țării. În plus, trebuie ținut seama că forțele politice externe, ostile independenței Algeriei, caută să se folosească de dificultățile interne ale țării pentru a îndrepta dezvoltarea ei pe calea neocolonialismului.

Manevrele burgheziei franceze

Ambele părți, franceză și algeriană, au declarat în nenumărate rânduri că ele urmăresc îndeplinirea întocmai a acordurilor de la Evian. Recent, într-o ședință a Consiliului de miniștri francez s-a confirmat că nici una din grupările politice din Algeria nu va pune acordurile sub semnul întrebării. Dar asta nu înseamnă că ambele părți așteaptă de la îndeplinirea acordurilor unul și același lucru. Dacă Algeria socotește că de pe urma îndeplinirii lor țara va deveni pe deplin suverană și se va putea dezvolta potrivit cu interesele naționale ale poporului algerian, Franța nădăjduiește să poată folosi acordurile de la Evian în scopul realizării în Algeria a unei politici neocolonialiste, chiar dacă preferă să nu facă în legătură cu aceasta nici o declarație oficială. De aceea, oamenii politici și presa burgheză franceză nu se preocupă de consolidarea independenței naționale a Algeriei, ci doar de îndeplinirea colaborării franco-algeriene, înțelegând prin aceasta în primul rînd dominația monopolurilor franceze în economia Algeriei. Franța a acumulat o experiență bogată în practicarea politicii neocolonialiste față de fostele sale colonii din Africa. De pildă, Camerunul sau Republica Malgășă (Madagascar), formal independente, sînt în așa fel prinse în mrejele obligațiilor economice și militare față de Franța, încît ele rămîn de fapt tot

In S.U.A. a fost elaborat planul „Apollo” — program de zbor pentru valorificarea Lunii.
(Din presă)

Statuia lui Apollo către „Apollo” din Washington: — Zău dacă planul vostru de cucerire a Lunii nu apare în lumina acestor stele, ca o criză de lunatic.

Desen de V. Fomichev

niște feude ale imperialismului francez. Această situație se consolidează azi prin atragerea fostelor colonii în sistemul Pieței comune și astfel, indirect, în sistemul pactului agresiv al N.A.T.O. Iată ce fel de „colaborare” cu Algeria visează cercurile colonialiste din Franța.

Ar fi greșit să ne închipuim că Franța va ocupa o poziție de observator în ceea ce privește problemele de politică internă ale Algeriei.

Pînă nu de mult cercurile coloniale franceze mizau în Algeria pe virfurile colonialiste și pe organizația lor fascistă O.A.S.-ul Dar O.A.S.-iștii au fost izolați politic și au degenerat în bande teroriste.

Astăzi, cercurile coloniale franceze mizează pe oamenii politici algerieni proveniți din rîndurile burgheziei naționale și în parte din intelectualitate care, deși tind spre independența națională, doresc cel mai puțin îndeplinirea unor reforme sociale radicale care le-ar putea prejudicia situația, îndeosebi cea materială. Și dacă în timpul războiului, ei au intrat în Frontul de eliberare națională, intrucît luptau alături de întreg poporul algerian pentru independența națională astăzi, cînd se pune problema pe ce cale urmează să se dezvolte Algeria, în interiorul Frontului nu se putea să nu se iște discuții și divergențe. Tinzînd să ațite aceste divergențe și să le folosească în interesul lor, cercurile conducătoare franceze fac tot ce depinde de ele pentru a stimula pe acei participanți la Front care fie că nu cred, fie că nu vor să creadă în posibilitățile interne ale Algeriei și mizează pe o colaborare cu Franța așa cum o văd virfurile guvernante franceze. Propaganda burgheziei franceze vrea să creeze impresia că fără o colaborare cu Franța de tipul Camerunului și Madagascarului, Algeria nu va putea lichida ruina economică moștenită de pe urma războiului.

Monopolisții nu se dau în lături de la a agrava dificultățile economice ale Algeriei cu scopul de a demonstra „imposibilitatea” existenței economiei algeriene fără ajutorul neocolonialist francez. Nu de mult, ziarul „France Soir”, a scris fățiș despre tendința guvernului francez de „a-i face pe conducătorii Algeriei să înțeleagă că ei au nevoie de francezi într-o măsură mai mare decît au francezii de ei”.

Zilele trecute, Ben Bella, conducătorul Biroului Politic al Frontului de eliberare națională a vorbit reprezentanților presei despre cîteva din obiectivele Programului de dezvoltare a Algeriei pe care îl propun conducătorii Frontului. După părerea sa, chestiunea principală care a provocat criza din sinul conducerii Frontului a fost poziția pe care urmează să o adopte conducătorii algerieni față de neocolonialism. Declarînd că „neocolonialismul este pentru noi o calamitate”, Ben Bella a exprimat intenția Biroului Politic de a „exclue orice posibilitate de compromis cu neocolonialismul”. Aceasta se poate realiza, a spus el, dacă Algeria va urma politica socialismului algerian. Ben Bella a subliniat că personal acordă o mare însemnătate reformei agrare.

S.U.A. în sprijinul neocolonialismului

Se înțelege, programul despre care a vorbit Ben Bella nu poate fi pe placul colonialiștilor francezi, intrucît sarcina acestui program e de a construi un stat algerian cu adevărat independent. Colonialiștii ar dori ca în alegerea căilor sale de dezvoltare Algeria să pornească pe drumul capitalismului.

Poziția Franței este pe deplin susținută de Statele Unite ale Americii. Formal, S.U.A. ocupă chipurile o poziție neutră față de treburile interne ale Algeriei. Cu toate că a recunoscut

Republica Algeria de jure, guvernul american n-a stabilit, însă, cu ea relații diplomatice normale. Comentînd declarațiile lui Ben Bella cu privire la program, „New York Herald Tribune” a scris pe un ton amenințător că lumea occidentală nu poate privi liniștită, cum adepții căii de dezvoltare necapitaliste „iau în mîinile lor conducerea într-o țară africană care prezintă o însemnătate vitală”. Washington lasă de pe acum să se înțeleagă, scrie „New York Times”, că Algeria va primi „ajutor” american numai în cazul cînd guvernul algerian va ocupa „o poziție moderată, rațională, în blocul țărilor afro-asiatice”. Asemenea raționamente sînt foarte apropiate de amestecul în treburile interne ale Algeriei.

Viitoarea evoluție a evenimentelor în Algeria va depinde în bună măsură și de sprijinul din partea altor state africane, îndeosebi din partea statelor vecine și înrudite. Din acest punct de vedere, unitatea anticolonialistă a statelor africane capătă o însemnătate tot mai mare. Nu întîmplător împotriva acestei unități se ridică neocolonialismul, a cărui propagandă vrea să demonstreze că încheierea acordurilor de la Evian ar însemna aproape același lucru cu renunțarea deplină din partea Franței la politica colonialistă. Conducătorii unor state africane au și căzut în cursă și, în loc să susțină mai intens Algeria, ei au început să afirme că în clipa de față au fost înlăturate ultimele piedici din calea unei colaborări strînse, în spiritul neocolonialismului, între țările africane și Franța.

Evoluția evenimentelor politice întărește convingerea că în construcția pașnică a țării sale, poporul algerian va ieși învingător asupra forțelor neocolonialismului și a complicilor lui din interiorul țării.

V. Kudrevțev

OPERAȚIA „DOLAR-COSMOS-DOLAR”

În numărul 30 din 27 iulie al revistei noastre am publicat articolul „Telstar și businessul cosmic”. Iată cîteva date noi asupra acestei afaceri.

În zilele cînd în jurul Pămîntului se roteau „Vostok-3” și „Vostok-4”, pe colina Capitoliului din Washington legislatorii desăvîrșeau un business după schema „dolar-Cosmos-dolar”. Senatul S.U.A. a aprobat proiectul de lege cu privire la crearea unei corporații particulare care să ia asupra sa comunicațiile intercontinentale prin televiziune și telefon, cu ajutorul „Telstar”-ului și al altor „sateliți de comunicații” ai Pămîntului.

Deși schema „dolar-Cosmos-dolar” e destul de simplă, ea necesită totuși unele lămuriri. Washingtonul îi supune pe americani la impozite de miliarde de dolari pentru realizarea planurilor sale în Cosmos. Dar la luarea caimacului este admisă gratuit doar uriașă corporație „American Telephone and Telegraph Company” care a creat satelitul „Telstar”. Ea a lansat pe orbită „Telstar”-ul achitînd guvernului 3 milioane de dolari pentru că i-a pus la dispoziție racheta „Thor” și pentru alte servicii. Imediat după aceea, a început să-și adune profitul de pe urma vînzării „Telstar”-ului cu ridicata către companiile americane de televiziune.

Casa Albă supune Congresului un proiect de lege care „legalizează” niște drepturi îndoielnice ale business-ului asupra Cosmosului. Proiectul de lege prevede crearea unei corporații în care jumătate de capital să aparțină unor companii particulare în frunte cu „American Telephone and Telegraph” iar cealaltă jumătate să se împartă sub formă de acțiuni „publicului”. Votul hotărîtor în consiliul directorilor a fost rezervat companiilor membre ale corporației. Din cei 15 directori doar trei sînt numiți de guvern.

Spre deosebire de lansarea rachetelor americane, aici lansarea se face excepțional de lin. Vuietul motoarelor de rachetă este înlocuit de vîlva stîrnită de presă pentru preamărirea „geniului american al spiritului întreprinzător liber” care năzuiește spre Cosmos. În mai anul acesta proiectul de lege ajunge în Camera Reprezentanților. Lobby-știi lui „American Telephone and Telegraph” și congresmanii plătiți de business atenuază clauzele, și așa destul de șubrede, care reglementează controlul guvernamental asupra corporației. Casa Albă nu se opune rectificărilor. Legea e trimisă la Senat.

Aici însă „tîlhăria cosmică” apare atît de evidentă încît un grup destul de restrîns de senatori, care se socotesc liberali — printre ei Morse, Keefauwer, Gore și alții — a fost nevoit să stîrnească tîrăboi în jurul proiectului.

Acești critici nu prea credeau în izbîndă căci erau

într-o infimă minoritate. De aceea ei au făcut o obstrucție premeditată. Timp de 20 de zile, acești bieți apărători ai interesului public în Congresul S.U.A. au zădărnicit votarea proiectului de lege, agățîndu-se ca de un pai de procedură, au ținut prelegeri interminabile, s-au străduit să atragă atenția asupra persoanei lor. În momentul cînd s-a aflat de lansarea navelor „Vostok-3” și „Vostok-4” liberalii au fost tratați aproape ca niște trădători. În sfîrșit, senatorii, acei senatori americani care se fălesc atîta cu dreptul lor de a trîncăni, drept pe care și-l apără cu multă rîvnă, au adoptat, pentru prima oară în ultimii 35 de ani cu două treimi de voturi, o hotărîre cu privire la încetarea dezbaterilor. Presa califică cele întîmplate ca pe un eveniment istoric. Dar pe ce fond a fost făcut acest pas „istoric”? Din 1917 cînd președintele Wilson a obținut procedura cu privire la întreruperea dezbaterilor în Senat, aceasta s-a aplicat doar de patru ori. În schimb Senatul a cedat în fața obstrucționistilor de mai bine de douăzeci de ori. Aceasta s-a întîmplat atunci cînd a fost vorba de drepturile negrilor și împotriva lor au vorbit cu spume la gură senatorii democrați din sud.

Așadar, totul a reușit în cel mai bun stil american: calcă-i pe negri în picioare pe Pămînt, tîrăște-te în fața monopolisților chiar și în Cosmos.

Dar Cosmosul nu înseamnă negri privați de drepturi și nu este o feudă a S.U.A. El nu se supune dolarului și nici legii aprobate de Congresul american. Pe ce temeiuri se fac S.U.A. stăpîn în casa altuia, fără să aștepte pînă se va elabora o legislație internațională pentru Cosmos? Se spune că Statele Unite intenționează să pună celelalte state și în primul rînd Uniunea Sovietică în fața unui fapt împlinit. „Aceasta este o nouă pildă în întrecerii cu rușii, scrie „Wall Street Journal”. Pentru anul care vine este prevăzută o conferință internațională la care un număr de peste 100 de state vor hotărî pe ce frecvență să se realizeze comunicațiile internaționale prin intermediul Cosmosului. Dacă S.U.A. vor veni la conferință cu un sistem de comunicații demonstrat, problema frecvenței va fi reglementată ținîndu-se seamă de condițiile americane”.

Evident acest gen de „întrecere” aduce a dictat. Dar dictatul nu-și găsește locul în Cosmos. Autorii americani ai schemei „dolar-Cosmos-dolar” n-ar trebui să uite acest lucru.

S. Kondrașov